

ΚΑΘΕΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Μάρτης 1990

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
Τεύχος 29

ΚΑΘΕΡΕΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Μάρτης 1990

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

Τεύχος 29

Β ΒΛΙΘΟΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Ευδότης

ΗΜΕΡΟΜ. 16-9-91

ΑΡΙΘ. 24638

«ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ»

Συντάσσεται από Επιτροπή
Μελών του Συλλόγου και
της Αδελφότητας
Αμπελοχωριτών
ΕΔΡΑ: ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Δ)νση περιοδικού - Επικοινωνία

Κώστας Σιώτος
Ρώμα 17
452 21 Γιάννινα
τηλ. 35200 - 33051

Γιώργος Αναστασίου
ΡΙζάρη 16
452 21 Γιάννινα
τηλ. 37286

Χρήστος Δημοσθ. Αλεξίου
Μιχ. Βόδα 215
104 46 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 3600611

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού Δρχ.: 500
Εξωτερικού Δολ. 20

ΕΠΤΡΑΦΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ --

— ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ:

Χρήστος Ε. Σιώτος

Γύρα 6 - Τηλ. 30538
453 33 Γιάννινα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Σύλλογος Απανταχού
Αμπελοχωριτών
Χρυσ. Σμύρνης 8
453 32 ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Αδελφότητα Αμπελοχωριτών
Φυλής 24
104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 8235570

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αλεξίου Χρήστος Δημοσθ.
Αναστασίου Γιώργος Δ.
Αναστασίου Κώστας Δ.
Σιώτος Κώστας Ε.

—3—

Αξιοποίηση του Αράχθου

Γράφει ο κ. Βασίλειος Γρ. Μπενέκος
Συν)χος Δάσκαλος

Είναι ίσως η πέμπτη φορά που καταπιάνομαι με το θέμα αυτό της αναπτύξεως του τουρισμού στην περιοχή από το 1960 μέχρι σήμερα.

Σε τούτο σήμερα με έσπρωξε η δημοσίευση σχετικών στον Ηπειρωτικό τύπο σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη της Ηπείρου.

Ανάμεσα στα σημεία της τουριστικής αυτής ανάπτυξης, εγώ τοποθετώ κατά κύριο λόγο, από δική μου πλευρά, μια περιοχή του Αράχθου που αρχίζει, για να είμαι κάπως σύντομος, από το πολύ στενό σημείο αυτού που βρίσκεται βόρεια της γέφυρας του Τσιμόβου στο δρόμο Ιωαννίνων — Χουλιαράδων, λήγει στη γέφυρα της Πλάκας, μεταξύ Μονεμβασίου και Ραφταναίων.

Την έκταση αυτή την έχω μελετήσει λεπτομερειακά και ως προς τα κυριότερα σημεία αυτής και θα προσπαθήσω να παρουσιάσω αυτά στους αναγνώστες ένα — ένα και τόσο αυτοί όσο και οι αρμόδιες Υπηρεσίες Ηπείρου και γενικά ο Ελληνικός Τουρισμός ας βγάλουν τα συμπεράσματά τους, ας κρίνουν και ας αποφασίσουν.

Πολλά τοπία έχω περάσει, πολλά έχω επισκεφθεί, πολλά έχω ιδεί αλλά σαν κάτι τέτοια που βρίσκονται στο κομμάτι αυτό που λέω παραπάνω, ίσως να μην υπάρχουν αλλού και η φύση να μην εργάστηκε με τόση επιμονή και υπομονή για την δημιουργία τους. Τώρα με κάθε δυνατή λεπτομέρεια ας ξεκινήσουμε όλοι μαζί από το σημείο που προείπα, ας διανύσουμε όλο το διάστημα της χαράδρας αυτής και με κουράγιο ας φθάσουμε στην νέπα άκρη και στο σημείο όπου θα κλείσω το δημοσίευσμά μου.

Ο Αράχθος μπαίνει κυρίως στη φοβερή του χαράδρα από τα σημεία περίπου εκείνα. Στο διάστημα της ζωής του παρέσυρε ότι μπορούσε και άφησε δεξιά και αριστερά, ανατολικά και δυτικά του, άγρια πανύψηλα βράχια σε πολλά σημεία που στέκουν εκεί ίσως χιλιετηρίδες απάτητα από ανθρώπινα πόδια, παρά από σκόρπια κοπάδια γιδιών και στο περισσότερο μήκος του διάβα του.

Οι μεγαλύτερες πλαγιές που άφησε στο διάβα του ανατολικά οι περισσότερες είναι γυμνές από πυκνή βλάστηση, ενώ ολόκληρη η δυτική πλευρά του καλύπτεται από πυκνά δάση όπως αυτό ανατολικά του Ελληνικού, Αειτορράχης, Κωστήτσιου, Φορτσίου, Πατέρων και Καλεντζίου. Τα δάση αυτά αποτελούνται συνήθως από ευγενή και άγρια φυτά,

έπως πλατάνου, αργιάς, δάφνης, μυρίσσης, κλινού, μεράντζας, πουρναριού κ.α. Την πρώτη εικόνα μπορεί να πάρει καθένας μας αν σταματήσει για λίγο στη γέφυρα «Τσιμόβου» επί του Αράχθου και ρίξει μια ματιά βορεινά, οπότε μπροστά του προβάλλει η στενή χαράδρα με όλη τη μεγαλοπρέπειά της και στο βάθος του αυτής άγριος και απειλητικός ο Άραχθας τότε στρατηγός και τότε υποδεκανέας. Από δω και κάτω ανοίγει αρκετά η χαράδρα και μπορούμε να παρακολουθήσουμε την όλη έκτασή της και ως προς τα σπουδαιότερα, όμορφα και για προβολή σημεία της.

Ας ανεβούμε λοιπόν μαζί φανταστικά σε μια πλαστική βαρκούλα, έπως κάνουν πάρα πολλοί σήμερα, κάτω από την γέφυρα του Τσιμόβου και ας αφήσουμε το ρεύμα του ποταμού να μας σύρει προς το νότο. Μπαίνουμε σε λίγο στο πρώτο και στενότερο σημείο της χαράδρας μεταξύ των υψωμάτων Ελληνικού και Κέδρου — Πετροβουνίου και χανόμαστε στα σκιερά γυρίσματα χωρίς να βλέπουμε καθόλου ήλιο. Ο χρόνος κυλά και σε λίγο, αφήνοντας το άνοιγμα της γέφυρας του Τσιμόβου θαυμάζοντας την κρεμαστή του γέφυρα και ανάμεσα από άγριους αγκάλιθους ριγμένους στην κοίτη του ποταμού φθάνουμε στην πηγή του αλευρόμυλου Μπούτσουρα.

Κατεβαίνουμε, τρέχουμε στην πηγή, πίνουμε νεράκι κρύο και θαυμάζουμε την παλιά βιοτεχνία που βρίσκεται ακόμα εκεί σε ερείπια κλείνοντας μέσα της μια ιστορία ολόκληρη γενεών και γενεών. Ξαναμπαίνουμε στην βαρκούλα και ριχνόμαστε στο ρεύμα του ποταμού που γρήγορα - γρήγορα μας φέρνει προς τα κάτω. Δεξιά μας, δυτικά του Αράχθου και στην κορυφή μιας απόκρημνης αλλά δασωμένης πλευράς από δάφνη προβάλλει στο φόντο του ουρανού το μοναστήρι της Τσούκας. Στο δρόμο μας μεσχυρίζεται η δάφνη και τα σκονόβια και τα καϊδεύουν τα νερά του ποταμού.

Ανατολικά και αριστερά μας βαθύ απότομο και άγριο το φαράγγι της «Σκαλοπούλας» μεταξύ Κέδρου και Χουλιαράδων απάτητο ίσως από ανθρώπινο πόδι απ' την αρχή ως το τέλος του. Ξεχασμένοι συνεχίζουμε, χωρίς να θέλουμε να βιάζεται η βαρκούλα μας γιατί μας έχει συνεπάρει η αγριότητα της φύσης, το άρωμά της, η αγνότητά της και το όμορφο ταξιδάκι μας.

Σε λίγο να μπροστά μας και από πάνω μας κρεμασμένη στον αέρα και δεμένη γερά η συρματογέφυρα (λυσιά) που ενώνει ακόμα σήμερα Κατσανοχώρια και Χουλιάρδες. Τη θαυμάζουμε και αυτή και την καταςκευή της.

Ανεβαίνουμε, την περνάμε, ξαναγυρνάμε και κάτω και γύρω. Θαυμάζουμε την όμορφη αμμοθάλασσα του «Αργκά» που ξαπλώνεται ανα-

τολικά του Αράχθου σε έκταση πολλών στρεμμάτων κατάλληλα για αμμοθεραπεία ανθρώπων που πάσχουν γενικά από αρθροπάθειες και παραλυσίες και που πολλοί τους έχουν έρθει παράλυτοι και έχουν γυρίσει σπίτια τους υγιείς και ολόρθοι.

Τραβάμε στην άκρη την βαρκούλα μας, κατεβαίνουμε, πίνουμε νεράκι κρύο στην πηγή. Θαυμάζουμε τα ερείπια της αλευροβιοτεχνίας «Κοροβέσιου», και πεζοί μπαίνουμε στο πλουσιότερο, αγριότερο και ωραιότερο σημείο της διαδρομής μας: «Το φαράγγι Κοροβέσιου — Βρανιάς»! Κανένα άλλο φαράγγι και οποιοδήποτε δεν μπορεί να παραβγεί με αυτό. Το μήκος του περίπου δύο χιλιόμετρα και οι πλευρές του όλες πυκνότερα δασωμένες από πάμπολλα είδη δένδρων. Στο βάθος του φαραγγιού ρέει ολόκαθαρο ρυάκι, περνώντας ανάμεσα και κάτω από τις ρίζες των πλατανιών που χιλιάδες έχει φυτέψει εκεί η φύση και τα έχει κλαδέψει η ίδια στο ίδιο ύψος όλα μικρά και μεγάλα. Μπαίνουμε στο φαράγγι είπαμε και αρχίζουμε να βαδίζουμε για να φθάσουμε σε κάποια άκρη. Το μήκος του μεγάλο και λίγο δύσκολο στο πέρασμά του γιατί χάνεται σε όσα βλέπεις και ότι ακούς. Πυκνή βλάστηση, βαθύ πράσινο χρώμα, άρωμα μεθυστικό δάφνης, δροσιά κρύου και παγωμένου νερού, ψύχος χειμωνιάτικο στη μέση του καλοκαιριού, νερά που κατασταλάζουν από δω και κει, όγκοι από ελαφρόπετρα, αγριοπερίστερα στο άνοιγμα του φαραγγιού, φάσες, στους χειμωνιάτικους μήνες και χιλιάδες μικρά πουλιά που περνούν απ' εδώ κι απ' εκεί στο πέρασμά μας. Όσο όμως προχωρούμε τόσο το κρύο γίνεται αισθητό. Φθάσαμε στο ψηλό «Μελίσσι». Αδύνατο να συνεχίσουμε.

Αποφασίζουμε να γυρίσουμε πίσω γιατί πιστέψαμε πως χωρίς καλό χειμωνιάτικο ντύσιμο είναι αδύνατον να διασχίσει κανένας το φαράγγι. Παρά την καλοκαιρινή εποχή υποχρεωθήκαμε φθάνοντας στην αρχή του φαραγγιού να πιάσουμε τον ήλιο για να ζεστάνουμε τα κρύα κορμά μας. Ξαναμπαίνουμε στην βαρκούλα μας και συνεχίζουμε χωρίς κανένα εμπόδιο το προς το νότο ταξίδι μας. Τα νερά ήσυχα, το φυσικό άρωμα πλούσιο, η φύση αγνή και όμορφη μας φέρνει στη «Σμίξη» δηλαδή στο σημείο ακριβώς εκείνο που ο παραπόταμος «Καλαρρυτιώτικος» ρίχνεται στην αγκαλιά του γέρου - Αράχθου και συνεχίζουν από κει μαζί το δρόμο τους. Αριστερά μας και ανατολικά του δρόμου μας ξανοίγει το δεύτερο σε αγριότητα φαράγγι του καλαρρυτιώτικου μήκους και αυτού περί τα δυο χιλιόμετρα, βάθος περί τα οχτακόσια μέτρα στενό και φοβερό μεταξύ Χουλιαράδων και Αμπελοχωρίου. Ο ήλιος το βλέπει μόνο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και μάλιστα όταν γυρνά προς την δύση του. Χώρος και τόπος καλοκαιρινού περιπάτου. Χώρος ψαρέματος αγνής

και πραγματικής πέστροφας. Δύσκολο όμως γιατί η στενότητα και η α-
γριότητα της φύσης είναι τόσο που προκαλεί ίλιγγο. Απέκρημνο από
την πλευρά των Χουλιαράδων, απάτητο από την πλευρά του Αμπελο-
χωρίου, μέχρι ακριβώς το σημείο του φοβερού αποστενούς και ανοίγματος
πλέον μεταξύ «Συρούνου» — Χουλιαράδων — Βαπτιστή και Κορφοβου-
νίου Αμπελοχωρίου. Από κει και πέρα όπως είπαμε ανοίγει τελείως α-
πότομα και όλα αλλάζουν και παίρνουν άλλη μερφή και άλλη όψη.

Μετρώντας το χρόνο, κάνουμε στροφή, ξαναεπιστρέφουμε στη
«Σμίξη» και συνεχίζουμε το ταξίδι μας προς νότο. Βουή αυτοκινήτων,
μηχανημάτων μας κόβουν τις σκέψεις. Είναι η κατασκευή και αποπερά-
τωση του νέου οδικού δικτύου μεταξύ Φορτσίου — Αμπελοχωρίου —
Κτιστάδων — Πραμάντων. Αλλά να ξαφνικά μπροστά μας προβάλλουν
οι απότομες πανύψηλες και αγριότητες κορυφές των υψωμάτων Κωστη-
τοίου, Φορτσίου και Πατέρου δυτικά και Αμπελοχωρίου — Ραφταναίων
ανατολικά, μας συνεπαίρνουν και χανόμαστε θαυμάζοντας κάτι που για
πολλούς να φαίνεται παραμύθι. Να μπροστά μας, προβάλλουν οι δυο
γέφυρες, παραδοσιακά η μια με πολλές καμάρες πολλών εκατονταετηρί-
δων και δίπλα της η νέα σημερινή ενώνει δια αμαξωτού δρόμου
Γιάννινα — Φορτσίο — Αμπελοχώρι — Πράμαντα. Αυτοκίνητα μικρά και
μεγάλα περνούν, στέκονται και οι επιβάτες κατεβασμένοι οπ' αυτά θαυ-
μάζουν τόσο την αγνότητα και αγριότητα της φύσης που είναι σι' αλή-
θεια κάτι το ασύληπτο, αλλά τρέχουν και απολαμβάνουν τα κρύα νερά
των «Αναβρυστικών» κοντά και δίπλα στις δυο γέφυρες. Το ίδιο κάναμε
και εμείς στο σημείο αυτό. Επειδή ο χρόνος όμως είναι περιορισμένος
αποφασίζουμε να συνεχίσουμε το ταξίδι μας αφημένοι στο ήσυχο ρεύμα
του ποταμιού. Περνούμε κάτω και στριμωχτά στα πανύψηλα βράχια της
«Σύκας» Φορτσίου — Πατέρου ύψους πολλών μέτρων, ίσως πεντακο-
σίων και, και να σε λίγο φθάνουμε σε φοβισμένοι στις πηγές «Κλίφκης»
όπου όμορφος καταρράκτης των τόσων νερών της πηγής σχηματίζουν
πτώσεις και πίδακες μικρούς και μεγάλους, αφρίζοντας στην πτώση
τους, δίνουν έδαφος παιχνιδιού στις ποταμίσιες πέστροφες «ο χώρος
πο ανοιχτός και πιο όμορφος. Τι να πρωτοθαυμάσεις: Σταματούμε στην
άκρη, κατεβαίνουμε, δένουμε την βαρκούλα μας και ανεβαίνουμε στον
παλιό και όμορφο διατηρημένο αλευρόμυλο της «Κλίφκης» με τα αντά-
νια του, την νεροτροβιά του και χωνόμαστε στη σπηλιά της πηγής του
τόσο άφθονου και κρύου νερού, που χύνεται τώρα στον Άραχθο σχη-
ματίζοντας τόσα όμορφα στο πέσμηό του.

Κατεβαίνουμε γρήγορα - γρήγορα, πηδάμε στην βαρκούλα μας και
με προσοχή τώρα τραβάμε προς νότο μέσα στο αγριότατο και φοβερό
ίσως σημείο της όλης μας διαδρομής. Δυτικά η απάτητη πλαγιά του «Αε-

ροβουνίου» και ανατολικά πάλι απότομες πλαγιές του «Στέκου» Ραφτα-
ναίων.

Κλεισμένοι στο βάθος του φοβερού στενού, αισθανόμαστε δυσκολία
στην ανάπαυσή μας και αγωνία μαζί πως και πότε κατωρθώσαμε να
βγούμε από το φοβερό στενό της «Πλάκας» που σχηματίζεται μεταξύ
της βραχώδους και απότομης ραχοκοκκαλιάς του Ξηροβουνίου και του
τελευταίου άκρου του βραχώδους δυτικά «Στέκου» κάτω των «βουνορί-
ων - Ραφταναίων».

Στο δρόμο συναντάμε δυτικά τα «αναβρυστικά» που το νερό τους
πηγάζοντας από ψηλά πέφτει με βουή στον Άραχθο, ανάμεσα στα άφθο-
να πολυτρίχια σχηματίζοντας αφρούς και θύρες, τύπους παιχνιδιού της
όμορφης χρυσοκόκκινης πέστροφας.

Την αγωνία μας έκοψε το απότομο άνοιγμα του στενού, και η θαυ-
μάσια εικόνα που άρχισε να ξετυλίγεται μπροστά μας στο αντίκρυσμα
της δυτικής πλευράς των Τζουμέρκων με τα τόσα όμορφα κεφαλω-
ρια στην απέραντη πλαγιά τους. Όμορφη η κοίτη του ποταμιού, τώρα
μας συνεπαίρνει και μας τραβά ακόμα προς νότο με απόφαση και σκοπό
να απολαύσουμε την αρχαιότητα γέφυρα της Πλάκας, πανομοιότατη με
το γεφύρι της Άρτας που εκατοντάδες χρόνια ήταν το μόνο σημείο
διάβασης των κατοίκων της περιοχής Τζουμέρκων. Φθάνουμε, τη θαυ-
μάζουμε κι αυτή, κρίνουμε το έργο των παλιών και αποφασίζουμε να
εγκαταλείψουμε τον υγρό μας δρόμο και να επιστρέψουμε στη βάση μας,
τα Γιάννινα, απ' τον αυτοκινητόδρομο που ενώνει Πλάκα - Κατσανο-
χώρια - Γιάννινα.

Φορτωμένοι τώρα με χιλιάδες εντυπώσεις, εικόνες και σκέψεις, πή-
ραμε την απόφαση και πρώτα εγώ της προβολής της έκτασης, αυτής με
όλη της τη μεγαλοπρέπεια και είμαι βέβαιος πως με την συνεργασία των
κοινοτήτων Πετροβουνίου - Χουλιαράδων - Βαπτιστού - Μιχαλιτσίου
- Αμπελοχωρίου - Ραφταναίων - Μονολιθίου — Καλεντζίου — Φορτσίου
— Αετορράχης — Ελληνικού και όλων των πολιτιστικών φορέων αυτών
να αγωνιστούμε για την τουριστική προβολή όλου του προαναφερθέ-
ντος χώρου.

Προτάσεις:

- α) Μετατροπή οδικού του χώρου σε Εθνικό δρυμό.
- β) Διάνοξη μικρής αμαξωτής οδού από Γέφυρα Τσιμόβου μέχρι δύο
(2) γέφυρες Πλιτσάς.
- γ) Πλουτισμός εθνικού δρυμού με όλα τα υπάρχοντα ζώα και πτηνά
(Συνέχεια στη σελίδα 12)

Ο ΛΑΖΑΡΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΡΟΜΗΛΙΑ

Υπάρχουν πράγματα στην ζωή μας που μένουν ζωντανά στην θύμησή μας, όσα χρόνια κι αν περάσουν.

Πολλά από αυτά δεν σ' αφήνουν να ησυχάσεις, σε κυνηγάνε παντού, σε προκαλούνε συνέχεια.

Συχνά οι ενθυμήσεις μας είναι τόσο γλυκιές, τόσο τρυφερές που τις προκαλείς εσύ ο ίδιος, γιατί θέλεις κάπου να τις πεις και γιατί «κρυφά μέσα σου θέλεις να τις ξανακούσεις».

Ο λόγος βέβαια, για τον Κοσμά και την Αγνή που σας έλεγα στον «Προηγούμενο ΚΑΘΕΡΕΦΤΗ». Ήταν λογικό ν' ανάψει κάποιες περιέργειες και να ξυπνήσει κάποιες συνειδήσεις.

Η Αγνή μόλις τον διάβασε μου τηλεφώνησε και μου είπε:

—«Φουρτούνας, θα σε σκοτώσω αν ξαναγράψεις τίποτα».

Της είπα πως είχα ετοιμάσει ένα κομμάτι, για ένα από τα έθιμα του χωριού μας, στενά συνδεδεμένο με ένα από τα πιο γλυκά, τα πιο σπαρτακτικά, τα πιο όμορφα κομμάτια της ιστορίας τους - και συμφώνησε.

Αλλά τόσο όμορφο, τόσο αυθεντικό και αφάνταστα συναρπαστικό είναι και το έθιμο:

«Η ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ — ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ»

Δεν ξέρω αν μια απλή περιγραφή μπορεί να δώσει την τελειότητα, την ωραιότητα και την ιερότητα του τριημέρου αυτού και ειδικότερα την τελετή του Σαββάτου.

Εκείνοι που σίγουρα νιώθανε το μεγαλείο της τελετής, ήταν οι νύφες της χρονιάς και τα παιδιά που τις συνόδευαν ήταν όλες οι γυναίκες που κάποτε υπήρξαν νύφες της χρονιάς.

Το ένωθε κι ο Κοσμάς, που για τρίτη συνεχή χρονιά συνόδευε κάποια νύφη. Τούτη την χρονιά τον πήρε η ξαδελφονύφη του.

Για τα παιδιά του χωριού ο Λάζαρος άρχιζε την Παρασκευή το απόγευμα, αλλά η προετοιμασία άρχιζε μερικές εβδομάδες πιο πριν.

Πριν απ' όλα βρισκόταν τα ζευγάρια και αμέσως άρχιζε το ψάξιμο για τα κυπριά. Δεν είχαμε και πολλά από δαύτα. Απ' όσο θυμάμαι είχανε: Ο Τάκης Σπύρος (Κιοφύρης) τέσσερα, ένα πρώτο, δύο δεύτερα και ένα τέταρτο. (Ο πρώτος ήταν γύρω στα 20 εκ.)

Ο Κίτσο - Ξεκάρφωτος είχε άλλα τέσσερα, στο ίδιο περίπου μέγεθος με κείνα του Κιοφύρη.

Το μεγαλύτερο βέβαια, το πρώτο απ' τα πρώτα τον είχε ο Κίτσος

του Βασίλητρη και οι μάχες για το ποιος θα το αποκτήσει, ήταν μεγάλες, ακόμα και λαδώματα είχαμε.

Η προετοιμασία: Μια σανίδα παραλληλόγραμμη με τέσσερις τρύπες σε κάθε μια γωνιά της και μια στρόγγυλη στην μέση για να περνάει ένα ίσιο και γερό ξύλο που θα κρατούσε όλο το βάρος, να τα παίρνουν εύκολα στην πλάτη κι ακόμα - ακόμα να τα στεριώσουν στο έδαφος και να τα «βαράνε».

Η σανίδα έπρεπε να επενδυθεί με λαμαρίνα ή απλόν πάφλα κι από τα δυο μέρη, για να μην σκίζεται. Στο επάνω μέρος του κονταριού, καρφώνονταν ο σταυρός κι εκεί επάνω γινόταν τ' αρμάτωμα.

Αργά το απόγευμα της Παρασκευής μαζευόταν τα παιδιά στην Αγία Παρασκευή, εκεί «βαρούσανε» τα κυπριά και εκείνοι που «βουλώνανε» τους άλλους ήταν οι πρώτοι. Μετά από αυτόν τον διαγωνισμό, θα έλεγε κανείς, ξεκινούσαν από σπίτι σε σπίτι και τραγουδούσαν: «Ήρθε ο Λάζαρος, ήρθαν τα Βάγια

ήρθε μια γιορτή μεγάλη κι άγια» κλπ.

Κάτι θα παίρνανε, ένα και μερικές φορές δυο αυγά ή μερικές δεκάρες (σπάνια πενήνταράκι) ή λίγες σταφίδες.

Κάποια σπίτια για πολλούς και γνωστούς λόγους δεν ανοίγανε, άλλοι ήτανε λυπημένοι κι άλλοι από ανέχεια.

Τα παιδιά που δεν ξέρανε τίποτα, τραγουδούσανε την τσουκνίδα και φεύγανε:

«Τσουκνίδα μακρυκλώναρη κι ασφάκα τσιντζιλιάρα
γιατί δεν μ' δίνεις ένα αυγό μωρή παλιο - τσιντζιλιάρα
με τόνα χέρι τρώς ψωμί, με τ' άλλο ξυγς' τον κώλο
και βγάζεις ψείρες σαν κουκιά και κόντες σαν ρεβύθια»

Ποτέ δεν προλαβαίνανε να πούνε όλο το τραγούδι, γιατί τα κυνηγούσανε με την σκάρπα.

Γύρω στις εννέα με δέκα το βράδυ τελειώνανε με το χωριό και πολλοί ετοιμαζόντανε για την Πολιτσα.

Τα παλαιότερα χρόνια πηγαίνανε και στα 3 — 4 σπίτια στο Στενό. Μέχρι τα μεσάνυχτα, είχαν καθαρίσει και με τα 10 - 15 σπίτια της Πολιτσάς. Μετά μοιραζόντουσαν σε συγγενικά σπίτια και κοιμόντουσαν.

Πρωί - πρωί το Σάββατο βγαίνανε στην ρίζα κάτω απ' τα πουρνάρια και περιμένανε τις νύφες που ροβολούσαν την πλαγιά τραγουδώντας.

Εκείνη την χρονιά είχε πέντε νύφες, δροσερές και αφράτες - Μανουσάκια, που έλεγε κι ο μπάρμπας μου ο Κώστα - Νούτσος.

Κάθε μια από τις νύφες είχε ήδη αγκαζάρει κι ένα παιδί. Τα

παίρνανε μαζί τους για να κόψουνε τα βάγια και να βρουνε καλές ξεσκονίστρες.

Το ψάξιμο άρχιζε από την δεύτερη λάκκα, στα ισιώματα μέχρι και την λάκκα στην σμίξ'.

Το θέμα της ξεσκονίστρας δεν ήταν απλό. Έπρεπε να συγκεντρωνει πολλά προτερήματα. Να είναι μακρυά, ίσια και φουντωτή στο πάνω μέρος.

Δεν ήταν μόνο το χαρτζιλίκι που παίρνανε τα παιδιά, αλλά και το φαγητό. Οι νύφες φέρνανε μαζί τους μπόλικες ελιές, χαλβά και θρεψίνη. Θα μπορούσαν να φάνε όσο θέλανε. Σαρακοστιανά φαγητά, σε τέτοια ποσότητα και ποιότητα δεν ήταν ούτε καθημερινό, ούτε γιορτινό φαινόμενο - ήταν μοναδικό, γιατί κάθε νύφη έδινε τα πάντα για να έχει την πρωτιά.

Μαζί με τους άλλους περίμενε κι ο Κοσμάς ήσυχος και σοβαρός, ανάλογα με την περίπτωση. Είχε πολλές αγάπες μ' εκείνα τα μέρη, πολλές αναμνήσεις που ίσως κάποτε να τις διηγηθεί κι ο ίδιος από τις στήλες του ΚΑΘΡΕΦΤΗ.

Νύφες και παιδιά ξεχύθηκαν στον λόγγο και σε δυο - τρεις ώρες είχαν πια τελειώσει.

Ζαλιώθηκαν οι νύφες, τα παιδιά πήραν τις ξεσκονίστρες στην πλάτη και τράβηξαν για τ' Αναβριστικά, στην γέφυρα της Πολιτσάς.

Εκεί θα τρώγανε και θα πίνανε κρύο νερό και μετά θα τραβούσαν για την ανηφόρα της Πολιτσάς.

Πέρα από τις ολιγόλεπτες στάσεις της ανηφόρας, η δεύτερη μεγάλη στάση γινόταν στο πηγάδι. (Εκείνα τα χρόνια είχε ακόμα νερό).

Εκεί ερχόντουσαν μανάδες και πεθερές, να υποδεχθούν τις νύφες με κρύο νερό και ζαχαρωτά.

Αν είχανε χρόνο τραγουδούσανε και χορεύανε, αν όχι ξεκινούσαν να βγάλουνε το τελευταίο κομμάτι της ανηφόρας.

Πάνω στην κορυφή, μαζευόνταν πολὺς κόσμος που υποδεχόνταν τις νύφες και τις συνόδευαν μέχρι το χωριό - στην εκκλησία που ξεφόρτωναν τα βάγια.

Την άλλη μέρα, Κυριακή των Βαΐων, πηγαίνουν οι νύφες στην εκκλησιά να πάρουν τα βάγια και μαζί τους όλοι οι χωριανοί. Κρατούν βάγια ν' αρματώσουνε τον Επιτάφιο και την μεγαλύτερη ξεσκονίστρα για να κατεβάσουν τις σφαλαγκωνιές, από το πανύψηλο ταβάνι της εκκλησίας.

Ποτέ δεν κατάλαβα γιατί την λέγανε ξεσκονίστρα — σφαλαγκωνίστρα έπρεπε να την λένε.

Αυτό λοιπόν, με λίγα λόγια ήτανε το τριήμερο του Λαζάρου, μια

ομορφη τελετή που ασκούσε μια ανεπανάληπτη μαγεία, για όσους συμμετείχαν σ' αυτήν σωματικά και ψυχικά, μια μαγεία που την νοσταλγούμε όλοι μας και που ίσως να την νοσταλγούσαν και τα παιδιά μας αν την ήξεραν.

Ένα έθιμο μαγείας που πέρασε, έβαλε την υπογραφή του κι έφυγε χωρίς επιστροφή όπως τόσα άλλα.

Για όλους τελείωσε η γιορτή, εκτός από τον Κοσμά, που είχε και συνέχεια, μια συνέχεια όμορφη και συναρπαστική όπως σας είπα και στην αρχή.

Ας τον αφήσουμε λοιπόν, να μας την πει ο ίδιος, όπως μου την διηγήθηκε και μένα ο ίδιος πριν από 10 — 12 χρόνια.

—«Η ξαδελφονύφη μου, με είχε καλεσμένο το μεσημέρι της Κυριακής για φαγητό. Κάποια στιγμή, μου 'δωσε το σεγκούνι και το κλαδευτήρι να το κατεβάσω στο κατώι. Σαν πάτησα το πόδι μου στο κατώφλι, σταμάτησα και το κοίταξα».

«Τίποτα δεν είχε αλλάξει από εκείνη την βραδιά που βρεθήκαμε και μιλήσαμε, μόνο που τώρα ήταν θλιμμένο, ίσως γιατί ήμουν εγώ θλιμμένος».

«Τότε ένιωσα την επιθυμία να την δω. Την άλλη μέρα το πρωί λοιπόν, θα στηνόμουνα στο παραθύρι μου, για να την δω την ώρα που θα βγαινε κι εκείνη στο δρόμο της. Αυτό γινότανε πάνω από δυο χρόνια».

«Αμέσως όμως θυμήθηκα, πως δεν μπορούσε να γίνει αυτό. Δυστυχώς ανάμεσά μας μπήκε μια κορομηλιά, μεγάλωσε και φούντωσε τόσο πολύ μέσα σ' ένα χρόνο, που μόλις μπορούσα να την διακρίνω από το πλάι κι αυτό, μόνο όταν φυσούσε λίγος αέρας».

«Και ενώ κρατούσα το κλαδευτήρι στα χέρια μου, μου ήρθε μια τρελλή ιδέα. Να πάω το βράδυ να την κόψω. Εύκολο πράγμα».

«Το χωριό κοιμόταν νωρίς κι εξ άλλου εκείνον τον καιρό η Σατανολογία είχε φουντώσει. Άλλοι είχαν δεν έναν σατανά και άλλοι πάλι κάποια φωτιά ν' αναβοσβήνει. Τέλος πάντων, εγώ δεν είχα κανένα πρόβλημα, την απόφασή μου την είχα πάρει».

—«Καλά, Κοσμά, του λέω. Δεν φοβήθηκες για το τι θα γινόταν την άλλη μέρα;».

—«Τι να φοβηθώ, μου λέει. Το πολύ - πολύ ν' άκουγα κατάρες. Εμένα όμως δεν με πιάνανε. Πάντα ήμουν χοντρόπετσος».

«Περίμενα που λες, να σβήσουν όλες οι λάμπες και κατά τις μια το βράδυ πήρα το κλαδευτήρι και πήγα από τον πίσω δρόμο που ήταν πιο κοντός ο φράχτης. Πήδηξα μέσα κι άρχισα να κόβω».

«Δεν ήταν πολύ χοντρή, μα χτυπούσα σιγά για να μην ακουστώ, κι εκεί που κόντευα να τελειώσω, άναψε το φως μιας γειτόνισας. Ίσως άκουσε τους χτύπους, ίσως και να ήταν σύμπτωση εγώ πάντως, μόλις είδα το φως, πήρα το κλαδευτήρι και το 'βαλα στα πόδια».

«Πριν όμως πηδήξω τον φράχτη, ακούω την καραμηνιά να πέφτει με πάταγο. Ούτε που γύρισα να κοιτάξω πίσω και τρέχοντας πήγα στο σπίτι μου».

«Από την αγωνία μου, δεν κοιμήθηκα όλο το βράδυ. Την άλλη μέρα, βγήκα νωρίς — νωρίς στο παραθύρι μου και είδα την Αγνή να κάθεται στο δρόμο της — δεν κατάλαβε φαίνεται τι είχε συμβεί».

Πολλές γυναίκες από την γειτονιά το κουβεντιάζανε. Μάγια λέγανε, κάποιος ήθελε να κάνει μάγια, να μαγαρίσει το σπίτι και την περιουσία».

«Είσαι για δέσιμο, Κοσμά, του λέω. Ποιός άλλος μπορούσε να σκεφτεί κάτι τέτοιο και προπαντός να το επιχειρήσει κιόλας».

—«Τέλος λοιπόν στην περιπέτεια», μου λέει χαμογελαστός και κλείνει την κουβέντα.

Αυτή είναι λοιπόν η ιστορία του Κοσμά και της κορομηλιάς, συναρπαστική όσο ο Λάζαρος, όμορφη όσο οι νύφες και γλυκιά όσο κι η Αγνή, πριν 30 χρόνια.

Χρήστος Γ. Πάνος

(Συνέχεια από τη σελίδα 7)

(αγριογούρνα - ελάφια - ζαρκάδια) από πιηνά δε πέρδικες — φασιανό κλπ.

δ) Μικρό υδροηλεκτρικό φράγμα στο στενό του Αράχθου με προσωπική το σχηματισμό μικράς λίμνης που το ύψος αυτής θα φτάνει στις πηγές Κλίφκης.

ε) Διαμόρφωση χώρου πηγών (αναβρυστικών) επί των δυο γεφυρών Πολιτσάς.

στ) Διάνοξη βαθιάς οδού από δυο γέφυρες μέχρι πηγών Κλίφκης.

Παρακαλούμε τους φίλους συνδρομητές του περιοδικού να φροντίσουν για την πληρωμή των συνδρομών τους.

ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΠΟΥ ΗΜΟΥΝΑ ΠΑΙΔΙ

Του Ξριστόδουλου Πραμαντιώτη

Ένα πρωινό ξεκίνησα με τον πατέρα μου, για το μακρινό ταξίδι. Θα πήγαινα για πρώτη φορά στη μεγάλη πολιτεία, στα Γιάννινα μαθές. Ως τότε Γιάννινα άκουγα και Γιάννινα δεν έβλεπα, δηλαδή όταν αγνάντευα από τη Λούτσα κάτι έβλεπα, κάτι μου δείχνανε εκεί μακριά στο βάθος, ένα θολό πράμα τυλιγμένο στην καταχνιά. Αυτά είναι, μου έλεγαν και η φαντασία μου οργίαζε. «Έβλεπε» κόσμο πολύ να πηγαινοέρχεται, πολλά πάρα πολλά αυτοκίνητα να τρέχουν σαν δαιμονισμένα, δρόμους φαρδιούς, μεγάλα μαγαζιά, φώτα πολλά... και τι δεν έβλεπα. Θυμάμαι όταν η μάνα μου ξεκίναγε στις 29 Αυγούστου για τον Αϊγιάννη — γινόταν μεγάλη σύναξη τότε στη χάρη του από τα γύρω χωριά, κοντινά και μακρινά — πως τη θερμοπαρακαλούσα να με πάρει μαζί της. «Αμ' πιδάκι μ' σμά κοντά ειν' τα Γιάννινα, είσαι μικρό ακόμα. Κάτσε τώρα κι 'γω θα σ'φέρω μνιά δυάρα» Η δυάρα ήταν ένα μικρούτσικο μπισκοτάκι που κόστιζε δυο δεκάρες. Βέβαια με τη δυάρα έφερνε και λίγες τσίμες και λίγο άσπρο ψωμί, χάσκο που το προσφαίιζαμε με τη μπιμπότα! Αλλά τι να μου κάνουν εμένα όλα αυτά τα «καλούδια», εγώ ήθελα να δω τη μεγάλη, τη θρυλική, όπως την έλεγαν, πολιτεία που ο ποιητής της ζωγράφισε με δυο αράδες: «Γιάννινα πρώτα στ' άρματα, στα γρόσια και στα γράμματα». Και να που σήμανε η μεγάλη ώρα. Τα ψέματα τελείωσαν, το όνειρο τώσων χρόνων θα γινόταν πραγματικότητα. Θα πήγαινα στη μεγάλη πόλη δεικνωματικώς, με το σπαθί μου. Ο λόγος της μάνας μου δεν περνούσε τώρα. Έπρεπε να πάω να μάθω περισσότερα γράμματα. Κι εδώ να μου επιτρέψετε παρακαλώ, μια ακόμα μικρή παρένθεση, πάλι θα σας απασχολήσω με τη μάνα μου. Θα γυρίσω δυο μήνες πίσω απ' εκείνο το πρωινό που σας είπα στην αρχή. Ήμουν στου Πάτερ (αλήθεια ποιός ήταν αυτός ο Πάτερ;), καθισμένος κάτω από το δεντράκι και διάβαζα, προετοιμαζόμενος για τις εξετάσεις για το Γυμνάσιο. Παρέκει, μέσα στο λιοπύρι η μάνα μου θέριζε το λιγαστό στάρι, που έφτανε ίσια, ίσια για τις λειτουργίες του παπά και για κάνα μνημόσυνο. Ας πούμε ότι περισσεύει και για ένα δυο ζυμώματα για όλη τη χρονιά καθώς και για τα σπάργανα του Χριστού, που ψήνονταν στον αναποδογυρισμένο γάστρο την παραμονή των Χριστουγέννων. Αυτά τα σπάργανα που εγώ, βιαστικός και λαίμαργος (και πεινασμένος) τα καταβρόχθιζα πριν τα ανακατέψουν με το υδρόμελι (μέλι είχαμε αρκετό στο σπίτι) παρά τις συμβουλές των μεγάλων και ύστερα έκλαιγα που δεν μπορούσα να φάω από τα μελωμένα. Κάποια στιγμή, που

λέτε, το διάβασμα τελείωσα, έκλεισα το βιβλίο και με το κεφάλι ψηλά και ύψος θριαμβευτικό στράφηκα προς την ταλαπρωρημένη γυναίκα που ο ιδρώτας έσταζε από το ρυτιδωμένο πρόσωπό της «μάνε, τελείωσα!» Τι διάβολο, τέτοια μεγάλη ικανοποίηση και χαρά που ένιωθα εκείνη την ώρα, να μην την μοιραστώ με κάποιον; Αφού λένε ότι η χαρά όταν μοιράζεται γίνεται διπλή, ενώ η λύπη γίνεται μισή.

Σωστά όλα αυτά αλλά — ποιός θα το περίμενε — ο ακροατής μου εκείνης της ώρας βρέθηκε δύσκολος! Εγώ περίμενα κάτι σαν: «καλά καλ'μέρα σ', άει τώρα να παίξεις». Αμ δε! Η μάνα μου όπως ήταν διπλωμένη στα δύο, σταμάτησε το θέρο, στηρίχτηκε με το ένα χέρι στο δρεπάνι, ακουμπισμένο κατά γης, με το άλλο στο γόνατο και γύρισε κατ'έμένα. Το βλέμμα της ήταν σκεπτικό αλλά σταθερό και με κοίταξε κατ' ευθείαν στα μάτια: «Αμ πιδάκι μ' τελειώνουν ποτέ αυτά»; Ήταν αγράμματη, γι' αυτό και είχε συλλάβει σωστά το νόημα, το μέγεθος αυτού του άπειρου κόσμου που συνιστούν τα γράμματα, που για να μπεις μέσα του χρειάζονται και «κόπος πολύς και χρόνος μακρύς και χρήματα πολλά» όπως το είπε επιγραμματικά ο Λουκιανός, ένας αρχαίος συγγραφέας. Εγώ ξαφνιαστήκα λίγο, θύμωσα λίγο με την κρυάδα αλλά σε λίγο το ξέχασα για να το θυμηθώ ύστερα από 60 τόσα χρόνια. Ακόμα όμως η μικρή αυτή ιστορία δεν τελείωσε. Τώρα κοντά, πριν λίγα χρόνια, βρέθηκα σαν χαζοτουρίστας στη Σκιάθο, το νησί του Παπαδιαμάντη, που τον είπαν άγιο των Ελληνικών γραμμάτων. Εκεί που χάzuεα, έπεσα πάνω στην προτομή του, άγαλμα να πούμε που δείχνει μόνο το πάνω μέρος. Με κοίταζε με το μισοκακόμορφο ύψος του, τον κοίταξα κι' εγώ. Στο κάτω μέρος διάβασα: «Σαν νάχανε τελειωμό τα βάσανα του κόσμου τούτου». Την είχαν διαλέξει αυτή τη φράση σαν την πιο πετυχημένη, την πιο φιλοσοφημένη αλήθεια από όλο το συγγραφικό του έργο. Δεν ξέρω τι λένε έμένα όμως ο νους μου πήγε ίσια σ' αυτό που μούχε πει η μάνα μου πριν εξήντα τόσα χρόνια εκεί στ' πάτερ! Αν λογαριάσουμε πως τα γράμματα που δεν είχαν τελειωμό, ήταν σίγουρα και βάσανο μεγάλο για μια αγράμματη γυναίκα, νάτην η σύμπτωση γνώμης ενός μεγάλου συγγραφέα και μιας χωρικής από την Ήπειρο. Και μη μου πείτε ότι ο συλλογισμός είναι τραβηγμένος από τα μαλλιά. Άλλωστε κι' ένας βυζαντινός, πτωχοπρόδρομο τον έλεγαν, είχε πει: «ανάθεμα τα γράμματα, Χριστέ και που τα βρήκε».

Όρα όμως να γυρίσω σε κείνο το πρωινό ξεκίνημα που σας είπα στην αρχή. Αρχές Σεπτέμβρη, καιρός γλυκός και το χωριό γιομάτο φρούτα. Όμως έμένα εκείνη την εποχή άλλα μ' απασχολούσαν. Ο ψυχικός μου κόσμος ήταν ανάστατος, τα συναισθήματα αλληλογρον-

θοκοπούνταν μέσα μου: Λύπη βέβαια γιατί άφηνα το χωριό αυτή την εποχή που, όπως λέει ο ποιητής, «η φύση ηύρε την καλή και τη γλυκιά της ώρα», αλλά και χαρά και απαντοχή για τον καινούριο, τον πλατύ κόσμο που θα ξανοίγονταν μπροστά μου σε λίγο. Και μαζί κάποιο δέος, κάτι σαν φόβος, πως θα μπορέσω να τα βγάλω πέρα, Το οικονομικό πρόβλημα, δεν ήμουν ακόμα σε θέση να με απασχολήσει. Όμως το σχολείο, τα γράμματα; εδώ που πάω, σκεφτόμουν, δεν είναι παιξε γέλασε, δεν είναι ένας δάσκαλος και πεντέξη συμμαθητές, είναι πολλοί και άντε να τα βγάλεις πέρα. Αντιλαλούσε και στ' αυτά μου η φοβέρα του πατέρα μου: «αν μείνεις στην ίδια τάξη, να ο καθηγητής σου» και μούδειξε τον μακαρίτη τον Αποστόλη, δηλαδή λασποπαίδι. Το μόνο παρήγορο, όπως είχα ακούσει, ήταν ότι δε θα μούκοβαν τα μαλλιά, για φαντάσου και ότι δεν θα έτρωγα ξύλο. Στην Πράμαντα το κεφάλι μας ήταν γουλι. Κάθε Σάββατο, ή κάθε δεύτερο, την ώρα που σκολάγαμε, παίρναμε και την εντολή: «Την Δευτέρα όλοι κουρεμένοι σύρριζα», τότεγε μάλιστα στην καθαρεύουσα: «εν χρω κεκαρμένοι». Αυτή η φρασούλα με βοήθησε ύστερα από τρία χρόνια να κερδίσω μια εύκολη νίκη, όταν ρώτησε ο καθηγητής πώς λέγεται ο κουρεμένος σύρριζα. (Αφού είδα πως κανένας δεν το ήξερε, σήκωσα το χέρι μου, το είπα, πήρα το σχετικό μπράβο και όλοι θαύμασαν την πολυμάθειά μου που να ήξεραν! Κι' εγώ σαν πονηρός χωρικός ούτε που το μαρτύρησα! Μ' αυτά και με τ' άλλα γέιραμαν στο Σταυρό κι' εγώ πρόλαβα να ρίξω μια τελευταία ματιά στο χωριό ποιός ξέρει πότε θα το ξανάβλεπα έτσι μακριά στα ξένα που πάω! Θυμάμαι ότι γύρω μας εκείνη την ώρα όλα ήταν σιωπηλά. Ούτε κοπάδια, ούτε κυπροκούδουνα, ούτε τσοπάνηδες, ούτε σαλαγίσματα ακάμη ένα λάλημα πουλιού, ούτε μια πέρδικα δεν άκουσα να το λέει σιγανά, ώρα που ήταν. Αν έρχονταν και κάνας απόηχος από το χωριό που ξύπναγε, μόλις γύραμαν σταμάτησε κι' αυτός. Νέκρα. Την έσπαζαν μόνο τα ελαφρά βήματά μας κι' κάνα λιθαράκι που μπερδεύονταν στα πόδια μας. Λες και η φύση συμμερίζονταν τα αισθήματά μου, κράταγε την ανάσα της λίγη μελαγχολία, λίγη απαντοχή, λίγη περισκεψη, λίγο απ' όλα. Πριν συνεχίσω, να σας πω ότι τότε ο δρόμος για τα Γιάννα πέραγε από Ξηροπήγαδο, καναβοτόπι, Σμιξη, Κοροβές, Βούκα, Λεύκα (ανάμεσα Λουζέτς και Τσούκα), Μ'ζα-κέους, Κουτσουλιό. Το χειμώνα που δεν περνιούνταν τα ποτάμια, αραδίζαμαν απ' το διοφύρ Πολτσάς μέχρι Σμιξ' και πάει λέοντας. Απ' το Φορτόσ' σπάνια πηγαίναμαν. Τώρα ο ορίζοντας γύρω μου άλλαξε, περιορίστηκε. Το βλέμμα μου έπεσε πάνω στους δυο γκρίζους όγκους, το Κουρφόβουνο και το Σουρούντο. Τα δυο βουνά, όπως

προβάλλανε τις καμπούρες τους στο πρωινό χρούμιτο έμοιαζαν με δυο πελώριους γίγαντες που αγκυροκοπτάζονταν, έτοιμοι να ορμήσουν ο ένας πάνω στον άλλον. Αλλά, πάλι, τι είχαν να μοιράσουν; Περισσότερο έδειχναν σαν δυο φίλοι που, ήταν σφιχταγκαλιασμένοι και, κάποτε, μια βάσκανος μοίρα τους χώρισε και τώρα κλαίνε απαρηγόρητοι. Με λίγη φαντασία, όπως βλέπετε, όλα γίνονται! Και για να σοβαρολογήσουμε, το πιο πιθανό είναι πως, πριν από, ποιός ξέρει, πόσα μελιούνια χρόνια, η Γη σείστηκε συθέμελα και άνοιξε στα δύο για να περάσουν τα νερά και να στραγγίσει ο τόπος. Ήταν, λένε μερικοί, λιμνη πριν και το περισσότερο νερό έφευγε από την Κουσουβίστα. Για το άνοιγμα μαρτυράνε και οι εσοχές και προεξοχές που φαίνονται στα στεφάνια απόπειρα, και από δώθε, καθώς κατεβαίνουν, θεόρατα απο πάνω ίσια με κάτω στο γυαλό. Μολογάνε ακόμα ότι βρίσκονται ακόμα στο χώρο που στράγγισε.

Ύστερα το βλέμμα μου κατέβηκε χαμηλά κάτω στο Γκρεπούνι, όπου, στο πρωινό αδύνατο φως, μπόρεσα να ξεχωρίσω ένα κομμάτι από τη γαλάζια λουρίδα του Σκλουπιώτικου. Δικό μας ήταν τότε το ποτάμι, για να ξεχωρίζει απ' το απ' εκεί, το χ'λιαράτ'κο. Ως τα αυτιά μου έφτανε μάλιστα κι' ο απόηχος απ' το θόρυβο. ή έστω μια υποψία ήχου, μέσα στη σιγαλιά του πρωινού, που έκανε το νερό καθώς έτρεχε ορμητικό. Ίσια με τότε δεν είχα κατεβεί στο Γκρεπούνι. Θα κατέβαινα όμως αργότερα πολλές φορές για ψάρεμα. Είχε ένα μονοπατάκι, ο Θεός να το κάνει, που σε πολλά σημεία, έτσι και παραπατούσες λιγάκι, θα σε μάζευαν, αν σε μάζευαν, αν σε βρίσκανε, κάτω σε κάποια χούνη, σ' ένα τσουβαλάκι. Τίποτα όμως δε μας κράταγε. Θυμάμαι πολύ ζωηρά πως, όταν κατέβαινα στο γυαλό κύτταζα προς τα πάνω, για να δω από πού κατέβηκα' αδύνατο να εντοπίσω μονοπάτι μόνο γκρεμούς και στεφάνια ξεχωρίζα. Κι' αναρωτιόμουν: «Από πού θ' ανεβώ»; ψαρεύαμε, που λέτε, πλατσαρώντας όλη μέρα με τα ρούχα και τα παπούτσια ψάχνοντας να βρούμε καλό βρό. Βρεχόμασταν και στεγνωναμαν πεντέξη φορές ως το βράδυ. Ότι έπρεπε για πούντες, ρευματισμούς και άλλα τέτοια μικροπράματα! ποιός έδινε όμως σημασία σ' αυτά. Ο νους μας ήταν στο ψάρεμα, τόσο που ξεχνάγαμε να βάλουμε κάτι στο στόμα, αν είχαμε κάνα ξεροκόμματο στην τσέπη ανακατωμένο με τα ψάρια που πιάναμε. Ούτε στις συκές που ήταν λίγο παραπάνω, στη χλιαράτικη μεριά, ευκαιρούσαμε να πάμε. Ήταν τρεις μεγάλες συκιές, κατάφορτες από σύκα, που ωρίμαζαν από τα μισά του Αλωνάρη, νωρίτερα από το Στενό. Οι συκιές αυτές δεν είχαν κανένα μουστερή, κανέναν πελάτη, εκτός από τα πετεινά του Ουρανού και τη θειάκω τη Γιώργινα. Κατέβαινε νυχτούλα, γιόμιζε μια μεγάλη μπα-

κούλα, τροβάδια και κάμποσα στην ποδιά της και πριν απ' το μεσημέρακι να την στο χωριό. Μόλις άραζε στην πουριά — σας έχω πει τι ήταν η πουριά — στεκόταν, έτσι κατάκοπη και διπλωμένη στα δύο κάτω από το φορτίο και γύριζε το κεφάλι της προς τα μέσα. Μ' έβλεπε και με καλούσε: «έλα δω καλ'μέρα σ'» Έτρεχα, που λέτε κι η θειάκω μου γιόμοζε τις τσέπες, μούβαζε και στο πέτο απ' το σακκάκι και στο πλόχειρο και, χωρίς ευχαριστώ, έτρεχα στο σπίτι. Όποιος ήταν εκεί καλωσκαίριζε κάνοντας και την απαραίτητη ευχή: «κι τ' χρόν', πρώτα ο Θεός». Μούχε ξεχωριστή αδυναμία εμένα η θειάκω μ' η Γιώργινα, κι άμα με συναντούσε που γύριζα από ταξίδι (Πράμαντα, Γιάν'να με γιόμιζε φιλιά.

Τώρα, για τη φυσική ομορφιά, που σκόρπισε απλόχειρα η φύση (ή ο Θεός) στο Γκρεπούνι και σ' όλο το φαράγγι, ως κάτω στη Σμίξη ή κι ως την Πλάκα, κι απάνω ως το Τσίμοβο, τι να πω σε σας που απ' τα γεννοφάσκια σας, όπως κι εγώ, το είδατε και το βλέπετε συχνά πυκνά; Όμως για βάλτε έναν ξένο να το ιδή, από ένα καλό παρατηρητήριο (Κουρφόβουνο, Ζαγόρια, Ανκόλα) για πρώτη φορά και ύστερα ρωτήστε τον. Ούτε χρειάζεται να τον ρωτήσετε. Το μαγεμένο από το θέαμα πρόσωπό του θα τα λέει όλα. Το άγριο μεγαλείο από τους φοβερούς γκρεμούς, τα θεώρατα στεφάνια και τους πελώριους βράχους που κατεβαίνουν ολόρθοι από πάνω ίσια με κάτω, μαζί με τη γαλάζια κορδέλλα του νερού που στριφομπλέκεται με την απλωσιά του κάτασπρου γυαλού, θα του κόψουν την ανάσα. Ενώ εσείς κι' εγώ τα είδαμε μόνο σαν δύσκολες ανηφοριές και κατήφοριές στο δρόμο μας. Και μελαγχολεί κανείς όταν αναλογίζεται ότι όλη αυτή η ομορφιά είναι άγνωστη ακόμα και στους Τζουμερκιώτες. Τι δηλαδή παραπάνω έχει η χαράδρα του Βίκου και την ξέρει όλος ο κόσμος, ακόμα και οι ξένοι τουρίστες. Απλώς βρεθήκαν άνθρωποι και την πρόβαλαν με κατάλληλη διαφήμιση.

Εκεί στην Αμερική έχουν ένα μεγάλο φαράγγι (έτσι το λένε κιόλας) και τόχουν στα ώπα ώπα. Το διαφημίζουν αγρίως και οι χαζοτουρίστες τρέχουν απ' όλο τον κόσμο να το δουν. Εγώ σας λέω ότι μπροστά στο δικό μας δεν πάνει χαρτσά. Το μόνο που μας πρνάει είναι το μάκρος 30, 40 χιλιομέτρα και βάλε. Όλα τα άλλα είναι άχαρα πολύ πλατύ απάνω, πολύ πλαγισστές, χωματένιες και γυμνές οι πλευρές του. Έχουν όμως οργάνωση τέλεια.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

του παπα - Κώστα Μπαλωμένου

Αν ήταν η ζήλεια ψώρα, λέει μια λαϊκή παροιμία, θα κολλούσε όλον τον κόσμο. Ευτυχώς, λοιπόν, που δεν συμβαίνει αυτό, γιατί τώρα θα ήμουν ψωριάρης, αφού ήδη με κόλλησε η ζήλεια. Πράγματι, διαβάζοντας στον «ΚΑΘΕΡΕΦΤΗ» τα «ΠΑΛΙΑ ΛΗΣΜΟΝΕΜΕΝΑ» του δάσκαλου Μήτσου Τόλη, τις παιδικές ενθυμίες του στρατηγού Χρ. Πραμαντιώτη και τις ποικίλες αναμνήσεις του φίλου Χρήστου Γεωργ. Πάνου, ζήλεψα τις αφηγήσεις των και σπεύδω κι εγώ να προσφέρω στους αναγνώστες του Περιοδικού αυτού, και τις δικές μου μαθητικές αναμνήσεις, αρχίζοντας με ένα περιστατικό που συνέβη όταν ήμουν μαθητής στην Α' τάξη Σχολαρχείου, το οποίο αν πραγματοποιούνταν, οπωσδήποτε, θα άλλαζε όχι μόνο το επώνυμό μου, αλλά κι όλη τη ζωή μου, χωρίς βέβαια, να μπορώ να πω αν θα την άλλαζε προς το καλύτερο ή προς το χειρότερο. Το περιστατικό αυτό ήταν τούτο: Εγώ στην Α' τάξη Σχολαρχείου φοίτησα στα Γιάννινα, προφανώς, γιατί ο πατέρας μου δούλευε εκεί ή στα γύρω χωριά και ήθελε να με προσέχει. Ήταν η Σχολική χρονιά 1924 — 1925 ο πατέρας μου δούλευε στο χωριό Πεδινή κι εγώ καθόμουν στο ίδιο σπίτι και φυσικά στο ίδιο δωμάτιο, για να μας πέφτει λιγότερο νοίκι, με τον Μήτσο Κ. Τόλη που ήταν σπουδαστής στο Μονοτάξιο Διδασκαλείο και με τον Χρήστο Κ. (Ντούλα) Σπύρο, που ήταν μαθητής στη Β' τάξη Γυμνασίου. Ιδιοκτήτης του σπιτιού, ένα διώροφο κτίριο, με μεγάλο κήπο στο βάθος, στην οδό Αγίου Κοσμά, πάνω από το σημερινό 4ο Δημοτικό Σχολείο, ήταν ένας υπερήλικας ονόματι Σάββας Γιάτας που ζούσε με την, επίσης ηλικιωμένη, γυναίκα του Ευφροσύνη. Ας σημειωθεί εδώ ότι, τα Γιάννινα τότε, ήταν μια μικρή πόλη, χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα και χωρίς ύδρευση κι επομένως και τα διώροφα σπίτια ήταν λίγα, ιδίως στις συνοικίες. Το ζευγάρι αυτό των γερόντων δεν είχε παιδιά κι όπως αποδείχτηκε, και οι δυο τους έψαχναν να βρουν ένα «καλό» παιδί να το υιοθετήσουν και φυσικά να τους κληρονομήσει. Το «καλό» παιδί, φαίνεται το βρήκαν στο πρόσωπό μου κι αφού είχαν μάθει από μένα τον ίδιο ότι είχα κι άλλα αδέρφια, έριξαν, με σιγουριά, το μάτι τους σε μένα. Ταχτικά, τότε ο ένας και τότε ο άλλος, με καλούσαν στο δωμάτιό τους, ένα πεντακάθαρο και περιποιημένο δωμάτιο στον κάτω όροφο, μου έδιναν σταφίδες και λίγες δεκάρες να παίρνω κουλούρι στο Σχολείο και γενικά μου έδειχναν γονική συμπεριφορά

και τρυφερότητα. Ωστόσο όμως, σε μένα δεν είχαν πει τίποτε, σχετικά με την πρόθεσή τους. Ίσως θα ήθελαν να πάρουν πρώτα τη συγκατάθεση του πατέρα μου κι εμένα θα με κατάφερναν. Έτσι, λοιπόν, μια Κυριακή που ήρθε ο πατέρας μου να με δει, τον κάλεσαν ιδιαίτερα και του απέκαλυψαν την επιθυμία τους να με υιοθετήσουν, αλλ' ο πατέρας μου δεν δέχτηκε και τους είπε: «Δεν το πουλάω το παιδί μου». Και βέβαια εγώ, 11 χρονών, δεν είχα δική μου γνώμη σ' ένα τέτοιο σοβαρό θέμα. Κι όταν έμαθα από τους γέροντες την απάντηση του πατέρα μου, δεν αντέδρασα ούτε θετικά, ούτε αρνητικά προς καμία κατεύθυνση. Έτσι, έληξε άδοξα το ««ειδύλλιο» των γερόντων με μένα και μείναμε όλοι επί τα ίδια. Ωστόσο, ο κυρ - Σάββας και η κυρά - Φρόσω, δεν έπαυσαν να με αγαπούν και να με γλυκαίνουν με σταφίδες και ζαχαρικά μέχρι το τέλος της Σχολικής χρονιάς. Εκτότε δε δεν τους ξαναείδα πλέον, γιατί μεταγράφηκα και τελείωσα το Σχολαρχείο Πράμαντας. Αλλά για το ίδιο θέμα θα προσθέσω ακόμη ότι, μετά τη διάλυση του δικού μου... «συνεκείου» με τους γερόντες, προθυμοποιήθηκε ο Μήτσος Τόλης να υιοθετηθεί απ' αυτούς, αλλά τα γερόντια, όπως μου έλεγε ο ίδιος, του είπαν: «Τι να σε κάνουμε εσένα, εσύ, είσαι μεγάλος».

Την άλλη χρονιά, ο πατέρας μου πήγε για δουλειά στην περιφέρεια Αγρινίου, που δούλευαν και τ' αδέρφια μου κι εγώ γράφηκα στο Σχολαρχείο Πράμαντας, που ήταν κι άλλα παιδιά χωριανά μας. Στην τρίτη τάξη ήταν ο Χριστόδουλος Κ. Πραμανιώτης, ο Χρήστος Δ. Σπύρος κι ο Γιάννης Χρ. Σιώτος, στη δεύτερη εγώ κι ο Νίκος Κ. Νίκος (Γιαννούλας) και στην πρώτη ο Γιώργος Στ. Τόλης, ο Αποστόλης Κ. Γέροντας κι ο Γιώργος Ν. Νούτσος ή Αντωνίου. Όλοι ήμασταν από τους καλούς μαθητές στο Σχολείο. Ο Χρ. Πραμαντιώτης συναγωνίζονταν για την πρώτη της Γ' τάξης με τον Αλέξη Μάργαρη, από την Πράμαντα, αλλά στο βαθμό του απολυτηρίου ήρθαν... ισόπαλοι. Στη δική μου τάξη, την πρώτη και δεύτερη θέση την κατείχαν σταθερά οι: Μήτσος Μαγειριώτης κι Ανδρέας Χρύσης αντίστοιχα, ενώ για την τρίτη θέση παλεύαμε σκληρά εγώ κι ο Στάθης Βαΐτης. όμως τελικά την πήρε εκείνος, γιατί εγώ υστερούσα στα θρησκευτικά, ίσως γιατί θα γινόμουν παπάς και τα διάβαζα όλα μαζί τότε. Όσο για τους χωριανούς μας της Α' τάξης, δεν ξέρω τη σειρά γιατί αυτοί έκαναν μάθημα τ' απογεύματα. Πάντως κι αυτοί ήταν από τους καλούς μαθητές κι ο Σχολάρχης Παπανικολάου είχε να λέει για τους Σκλουπιώτες. Πάντα έλεγε: «Μπράβο ο Σκλούπος, μια χούφτα χωριό και βγάζει τόσο καλούς μαθητάς». Όμως, όσο φρόνιμοι και μυαλωμένοι ήμα-

στην μέση στο Σχολείο, άλλο τόσο ζωηροί και άμυαλοι ήμασταν έξω απ' αυτό. Το περιστατικό, για το οποίο έγραψε ο στρατηγός, ότι ένα Σάββατο απόγευμα που, τέσσερις από μας, πηγαίναμε στο χωριό μέσω «Τούρκας» και ασχοληθήκαμε με την εκτροπή του λαγκαδιού στην Τούρκα, για να πιάσουμε δυο ψαράκια, ώστε μας πήρε η νύχτα και λαχταρίσαμε ώσπου να φτάσουμε στα σπίτια μας, είναι ένα μικρό δείγμα κουφοκεφαλιάς μας έξω από το Σχολείο. Αλλά ήταν κι άλλα χειρότερα. Ήταν τα τρελλά κι επικίνδυνα, για τη σωματική μας ακεραιότητα παιχνίδια που κάναμε σε κάτι «ρίπες» (σβαρνιστρες) στον πέρα μαχαλά της Πράμαντάς, τα για επίδειξη ταχύτητας ανεβοκατεβάσματα στις πελώριες κερασιές που ήταν στον περίβολο του παρεκκλησιού Αγίας Κυριακής στον κάτω μαχαλά κι άλλες επικίνδυνες ακροβασίες. Κάποτε ο Χρ. Πραμαντιώτης κι άλλα παιδιά, δοκίμαζαν ποιος θα σκύψει περισσότερο από τα κάγκελα ενός μπαλκονιού, ώστε να δει την κάτω πόρτα, ο Χριστόδουλος έπεσε και χτύπησε, ευτυχώς λίγο. Πάντως για λίγες μέρες έρχονταν στο Σχολείο με δεμένο το ένα μάτι. Κατά σύμπτωση δε, τις μέρες εκείνες είχε δεμένο το ένα μάτι κι ο ανταγωνιστής του στα μαθήματα Αλ. Μάργαρης, οπότε ο Σχολάρχης Παπανικολάου που με τους καλούς μαθητές είχε χιούμορ, τους αποκαλούσε «γκαβός α» και «γκαβός β».

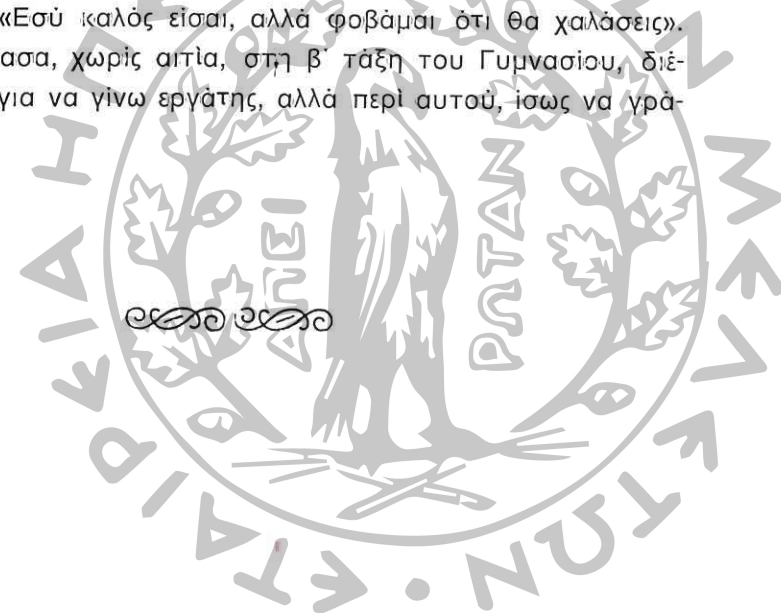
Αλλά, μια και ανέφερα παραπάνω, το όνομά του, τότε, Σχολάρχη μας, θα ήταν παράλειψη, ειδικά για μένα, να μην γράψω και λίγες γραμμές γι' αυτόν τον εξαιρετο και ακούραστο δάσκαλο.

Και λέω, ειδικά για μένα, γιατί εγώ που δεν συνέχισα σπουδές πέρα από τις δυο πρώτες τάξεις Γυμνασίου, όσα ξέρω (νομίζω κάτι ξέρω), τουλάχιστον, από Γραμματική, Συντακτικό και Ορθογραφία, τα οφείλω σ' αυτόν. Βεβαίως, μετά το Σχολαρχείο, πήγα και δυο χρόνια στο Γυμνάσιο και μάλιστα συνέπεσε, στα φιλολογικά μαθήματα, να έχω καθηγητή τον Χρήστο Σούλη, από τους Χουλιάρδες, που ήταν από τους πιο διακεκριμένους καθηγητές της εποχής του, με πλούσιο συγγραφικό έργο κλπ., όμως εγώ απ' αυτόν δεν θυμάμαι τίποτε, ενώ από τον Γ. Παπανικολάου πολλά. Ο Παπανικολάου ήταν, βέβαια, και αυστηρός και τον φοβόμασταν και διαβάζαμε, όμως είχε κι έναν δικό του τρόπο διδασκαλίας, που δεν τον είχαν άλλοι καθηγητές. Π. χ. κάτι κανόνες της Γραμματικής, κάτι επίθετα και κάτι ονόματα, για να μην τα ξεχνάμε μας τα δίδασκε τραγουδιστά, ναι, καλά διαβάσατε, τραγουδιστά με μέλος και με χρόνο που έδινε με το χέρι του. Κι ακριβώς, μερικά πράγματα, που τα δι-

δάχτηκα και τα έμαθα τραγουδιστά (το τραγούδι δεν ξεχνιέται εύκολα), τα θυμάμαι ακόμα σήμερα, αν και πέρασαν 63 χρόνια από τότε. Και για του λόγου μου το αληθές, παραθέτω εδώ τα 12 επίθετα, τα οποία στο συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό είναι ανώμαλα, δηλαδή δεν καταλήγουν σε ο (ω)τερος και ο(ω)τατος όπως όλα τα επίθετα που λήγουν σε ος και βέβαια στην καθαρεύουσα γλώσσα. Αγαθός, ασχρός, εχθρός) καλός, κακός, μακρός) μέγας, μικρός, ολίγος) πολύς, ράδιος και ταχύς. Θέλετε κι άλλα; Διαβάστε και τα 8 τριγενή και μονοκατάληκτα ουσιαστικά ονόματα: Άπας, άρπαξ, βλάξ) μάκαρ, μέγας) νήστις, πένης και φυγάς. Οι κάθετες γραμμές δείχνουν τις παύσεις του μέλους.

Ο Παπανικολάου ήταν ακούραστος στη διδασκαλία του, την οποία, σε όλα τα μαθήματα, την έκανε με τέτοιο τρόπο, ώστε γίνονταν καταληπτός απ' όλους τους μαθητές. Το στόμα του στέγνωνε, αλλά ποτέ δεν κοιτάζε το ρολόι του, μήπως πέρασε η ώρα. Μάλιστα πολλές φορές, μας άφηνε χωρίς διάλειμμα. Και νομίζω, δικαιολογημένα είχε την απαίτηση να του λένε όλοι οι μαθητές μάθημα, έστω και μέτρο. Και δικαιολογημένα μπορώ να πω, τις «τρώγαμε» όταν δεν ξέραμε τίποτε.

Ήταν περήφανος και ήθελε όλοι οι μαθητές του να είναι καλοί, γι' αυτό για όσους ήταν σίγουρος ότι δεν θα περάσουν στο Γυμνάσιο, που έμπαιναν τότε, με εξετάσεις γραπτές και προφορικές, τους έλεγε να τραπούν προς άλλα επαγγέλματα. Εμένα δε όταν μου έδωσε το απολυτήριο, μου είπε: «Εσύ καλός είσαι, αλλά φοβάμαι ότι θα χαλάσεις». Και πράγματι χάλασα, χωρίς αιτία, στη β' τάξη του Γυμνασίου, διέκοψα το Σχολείο για να γίνω εργάτης, αλλά περί αυτού, ίσως να γράψω άλλη φορά.

ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΟΥ

Του Κώστα Αναστασίου

Όλοι όσοι ασχολούνται με την ιστορία, τη λαογραφία και τις παραπλήσιες επιστήμες, παραδέχονται τη μεγάλη σημασία που έχουν οι τοπωνυμίες. Δεν συμβάλλουν μόνο στη γνώση της Ιστορίας του τόπου που αναφέρονται, αλλά και στην εν γένει Εθνική Ιστορία.

Σήμερα πάμπολλα λαογραφικά περιοδικά υπάρχουν και πολλά σχετικά βιβλία έχουν εκδοθεί με μελέτες των τοπωνυμίων.

Έγκριτοι επιστήμονες, φιλότιμοι και εργατικοί διδάσκαλοι έχουν δώσει τα τοπωνύμια των χωριών τους, συμβάλλοντας με το δικό τους τρόπο στην έρευνα.

Απ' ότι γνωρίζω κανένας από το Αμπελοχώρι (Σκλούπο) δεν ασχολήθηκε με αυτό το θέμα. Και είναι κρίμα γιατί ύστερα από λίγο θάναι δύσκολο η καταγραφή.

Και αυτό γιατί οι γεροντότεροι σιγά - σιγά φεύγουν, οι δε νεώτεροι, εκπατρισμένοι, φυσικό είναι να μην γνωρίζουν τις τοπωνυμίες του χωριού.

Αυτοί οι λόγοι με ώθησαν να καταγράψω και να δώσω μέσω του περιοδικού ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ, τα τοπωνύμια του Σκλούπου.

Αν αργότερα άλλοι έγκριτοι και αρμοδιότεροι μελετητές καταπιεστούν με το παραπάνω θέμα, ίσως η μικρή αυτή εργασία ν' αποτελέσει μικρό βοήθημα της όλης προσπάθειας.

Για τη συλλογή επιστράτευσα πρώτα τη μνήμη μου γιατί τα παιδικά μου χρόνια τάξησα στο χωριό. Και όπως όλοι μας γνωρίζουμε οι παιδικές μνήμες μένουν ανεξίτηλες.

Δεύτερον ρώτησα πιο ηλικιωμένους, να μου πουν ότι δεν θυμούνται και να μου δώσουν και τη σχετική εξήγηση.

Τέλος σε πολλά έδωσα μένος μου την ερμηνεία από την ετοιμολογία της λέξης. Αξιωματικώς όλα τα τοπωνύμια είναι σχεδόν ελληνικά. Ακολουθώ στην καταγραφή την αλφαβητική σειρά όπως συνιστούν οι ειδικοί. Στο τέλος παραθέτω και τοπογραφικό σχεδιάγραμμα το οποίο φιλοτέχνησε ο Χρ. Αναστασίου.

Το Αμπελοχώρι βρίσκεται ΝΑ της πόλης των Ιωαννίνων και απέχει μέσω Γέφυρας Πολιτσάς ή Σκλούπου όπως συνηθίζεται να λένε, 40 περίπου χιλιόμετρα. Μέσω Πλάκας με τον αμαξωτό δρόμο 75 περίπου χιλιόμετρα.

Είναι χτισμένο σαν αετοφωλιά στον όγκο που περιβάλλεται από τον Καλαρρυτινό και τον Άραχθο. Χωρίζεται από τα Κατσανοχώρια και τους Χουλιαράδες με βαθιές και απρόσιτες χαράδρες. Το τσιπίο είναι άγριο και φτωχό. Οι πρώτοι κάτοικοι ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία.

Σαν το χωριό μεγάλωσε, οι κάτοικοι ξενιτεύτηκαν και άρχισαν να ασχολούνται με άλλα επαγγέλματα και ιδιαίτερα του χτίστη και και τελευταία με τα γράμματα. Έμειναν ονομαστοί οι Σκλουπιώτες μαστόροι.

Σήμερα από 1000 και πλέον κατοίκους, έχει μόνο 80 - 90 μόνιμους κατοίκους και αυτοί υπερήλικες.

Το καλοκαίρι παρουσιάζει κποια κίνηση, γιατί σαν θέρετρο είναι πράγματι θαυμάσιο. Αν υλοποιηθεί και το μεγάλο υδροηλεκτρικό έργο του Στενού, ίσως το Αμπελοχώρι νάναι από τα ωραιότερα θέρετρα της Ελλάδας.

Η πρώτη ονομασία του Αμπελοχωρίου ήταν Σκλούπο. Δόθηκαν διάφορες ερμηνείες για την ετοιμολογία της λέξης. Φαίνεται, και όπως παραδέχονται σήμερα, η λέξη είναι Σλαβική, όπως πολλές άλλες στην ευρύτερη περιοχή των Τζουμέρκων. Απομεινάρια της Ειρηνικής καθόδου Σλάβων κτηνοτρόφων που άλλοι έφυγαν για νοτιότερα και άλλοι αφομοιώθηκαν από το ντόπιο ελληνικό στοιχείο.

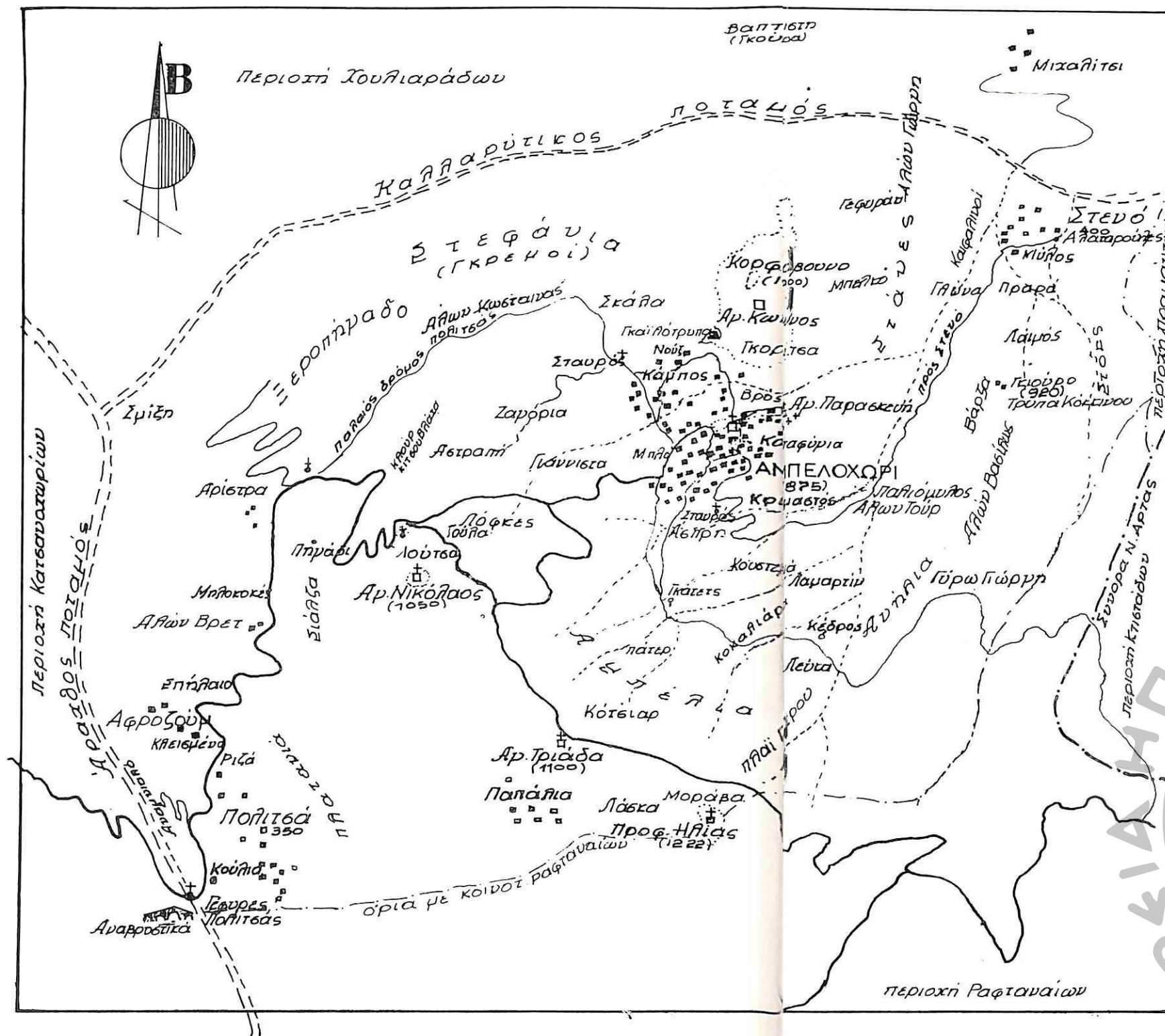
Αργότερα μετωνομάσθηκε σε Κεδριάς. Προφανώς από τα πολλά κέδρα που είχε. Ύστερα από λίγα χρόνια οι χωριανά μας έδωσαν πιο εύχο όνομα: Αμπελοχώρι. Σήμερα βέβαια δεν υπάρχουν αμπέλια, κι αυτά που υπάρχουν είναι παραμελημένα. Την εποχή εκείνη υπήρχαν πολλά, το δε κρασί του Σκλούπου ήταν ονομαστό.

Αν και πέρασαν αρκετά χρόνια από την μετωνομασία σε Αμπελοχώρι, η πρώτη ονομασία μένει. Η δεύτερη Κεδριάς ούτε που την υποψιάζονται οι νεώτεροι.

Αν ρωτήσει κανένας έναν Αμπελοχωρίτη από πού είναι, αυθόρμητα θα του απαντήσει: Από το Σκλούπο. Η παραδοσιακή λιθόκτιστη τοξοτή γέφυρα του Αράχθου έχει πολιτγραφηθεί: Η Γέφυρα του Σκλούπου. Μικρό δείγμα που μαρτυρεί ότι οι πρώτες ονομασίες δεν ξεριζώνονται. Όλες έχουν την Ιστορία τους.

Η μανία που υπήρχε εδώ και πολλά χρόνια να αλλάζουν τα ονόματα τοποθεσιών για να τα εξελληνίσουν πέρασε. Σήμερα όλοι υποστηρίζουν ότι η αλλαγή είναι μεγάλο λάθος και είναι σαν να προσπαθεί κανείς να σβήσει την Ιστορία του τόπου. Γιατί οι τοπωνυμίες δεν είναι τίποτα άλλο, παρά όπως πολύ σοφά επιδόθηκε, ανάγλυφη ζωντανή Ιστορία του τόπου.

Ως αναφορά την αρχαιότητα του οικισμού, τίποτε δεν μπορούμε

ΧΑΡΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

— Όρια χωριού

(875) Υψόμετρο

— Ρεματίες

Επεδίωξη: Δρ. Αναστασίου 1990

να είπουμε, γιατί δεν υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες, παρά μαρτυρίες υπερηλίκων που διηγούνται ιστορίες των προγόνων τους. Ότι θυμούνται το χωριό με λίγα σπίτια στην Πλάκα. Από αυτό βγαίνει το συμπέρασμα ότι το χωριό έχει ιστορία 300 περίπου χρόνια.

ΑΓΡΙΟΚΕΡΑΣΟΣ: Τοπωνύμιο που πήρε το όνομα από μια αγριοκερασιά. Είναι βέβαια έξω από τα όρια του Σκλούπου, αλλά στενά δεμένο με την ζωή του χωριού.

Α·Ι·ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: Τοποθεσία που είναι χτισμένο το εκκλησάκι του Αγίου Κωνσταντίνου. Είναι στην κορυφή του Κορφόβουνου.

Α·Ι·ΑΙΑΣ: Η υψηλότερη κορυφή του Λόφου που είναι νότια του χωριού. Πήρε το όνομα από το εκκλησάκι του προφήτη Ηλία και έχει ύψος 1200 περίπου μέτρα.

Α·Ι·ΤΡΙΑΔΑ: Τοπωνύμιο της τοποθεσίας που είναι χτισμένο το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας. Για τα χωράφια και τα κτήματά της περιοχής οι κάτοικοι λένε: Το χωράφ' οйнаϊτριάδα.

Α·Ι·ΝΚΟΛΑΚ'Σ: (Αγιος Νικόλαος) Τοπωνύμιο της τοποθεσίας που είναι χτισμένο το εξωκκλήσι του Αγίου Νικολάου.

Α·Ι·ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: (Αγία Παρασκευή). Είναι η τοποθεσία που είναι το Νεκροταφείο. Είναι σχεδόν συνώνυμο (Αυτός είναι σ'ναϊπαρασκευή. Είναι δηλ. πεθαμένοι).

ΑΛΑΤΑΡΙΑ: Παλιό τοπωνύμιο της Αγίας Παρασκευής. Φαίνεται εκεί ήταν επίπεδο και πλακαριές και αλάτιζαν οι κάτοικοι του χωριού τα ζώα. Η ίδια ονομασία απαντάται και σ' άλλα χωριά. Και όλοι δίνουν αυτή την ερμηνεία.

ΑΛΑΜΑΡΤΙΝ: Περιοχή στο κάτω άκρο των αμπελιών. Υπάρχουν πολλά αμπέλια.

ΑΛΑΤΑΡΟΥΛΕΣ: Η ονομασία αυτή απαντάται σε δυο τοποθεσίες του χωριού. Μία είναι κοντά στα χωράφια του Στενού και η άλλη λίγο πιο χαμηλότερα από το λόφο του Προφήτη Ηλία. Θάχει την ίδια σημασία με την Αλαταριά.

ΑΛΩΝΙΑ: Τοπωνυμία συνοικίας του χωριού που πήρε το όνομα από τ' αλώνια που βρίσκονται εκεί.

ΑΛΩΝΑΚΙ: Τοποθεσία που πήρε το όνομα απ' το μικρό αλώνι που ήταν μπροστά στο μοναδικό σπίτι. Είναι στην περιοχή του Στενού και ανήκει στους Τολαίους.

ΑΛΩΝ - ΤΟΥΡ: Ονομασία περιοχής κοντά στον Παλιόμυλο.

ΑΛΩΝ ΒΡΕΤ: Τοπωνύμιο της συνοικίας Πελοπόδας. Υπήρχαν λίγα σπίτια και μαντριά για τα ζώα. Εκεί ξεχείμαζαν οι Γιωταίοι.

ΑΛΩΝ ΤΑΜΠΑΚ: Ονομασία τοποθεσίας του χωριού, τα γνωστά μας αλώνια.

ΑΛΩΝ ΒΑΣΙΛΩΣ: Πήρε το όνομα από το αλώνι και τον ιδιοκτήτη. Τοπωνύμιο πιο κάτω από τη Γιωργ. - γιώργ.

ΑΛΩΝ ΓΙΩΡΓ.: Τοπωνύμιο στις Στάνες. Είχαν σπίτια οι Τζεουβαράιοι.

ΑΜΠΕΛΑΚΙ: Τοποθεσία που πήρε το όνομα από ένα μικρό αμπέλακι μεμονωμένο. Και αυτό γιατί η περιοχή των αμπελιών του χωριού ήταν σ' άλλη περιοχή στη θέση Αμπέλια.

ΑΝΗΛΙΑ: Τοπωνύμιο του δάσους του χωριού. Είναι δάσος με αργιές και βελανιδιές. Από το δάσος αυτό ξυλεύονταν το χωριό. Τώρα που δεν γίνεται ξύλευση και δεν υπάρχουν ζώα είναι ένα μεγάλο δάσος.

ΑΝΤΩΝΕ·Ι·ΚΑ: Συνοικία του χωριού που είναι τα σπίτια των Αντωνέων.

ΑΡΓΙΑ ΚΑΜΕΝ: (Αργιά Καμένη). Στη μέση της διαδρομής Σκλούπου — Στενού ήταν μια αργιά, που κήκε από αστραπή. Έκτοτε έμεινε σ'ναργιά γκαμένη'.

ΑΡΓΙΕΣ: Δάσος από βελανιδιές στ' Ανήλια.

ΑΣΠΡΗ: Τοπωνύμιο στις παρυφές του χωριού που αρχίζουν τ' αμπέλια. Οι κάτοικοι το λένε και 'Ασπρες. Από την 'Ασπρη λαλούσε την καραμούζα ο ταχυδρόμος.

ΑΣΤΡΑΠΗ: Ονομασία τοποθεσίας στα Βέρεια του χωριού. Πήρε το όνομα από κεραυνό που έπεσε εκεί. Πήγα τα γίδια σ'νασραπή. Το χωράφ' σ'νασραπή. Εκεί παλιά είχαν τα σπίτια οι Παναίοι.

ΑΛΩΝ ΤΣ' ΚΩΣΤΑΙΝΑ: Τοπωνύμιο που πήρε το όνομα από το Αλώνι.

ΑΛΠΟΤΡΥΠΑ: Τρύπα που κρύβονται αλεπούδες.

ΑΚΟΥΜΣΤΗΡΙΑ: Τοποθεσία κοντά στο χωριό που υπήρχαν δυο μεγάλες πέτρες σαν πεζούλια και ξεκουράζονταν όταν γύριζαν στο χωριό οι ξωμάχοι.

ΑΜΠΡΙΣΤΑ: Μια μεγάλη τρύπα (μπιστούρα) απ' όπου έβγαине ζεστός αέρας (άμπουρας).

ΑΜΠΕΛΙΑ: Η περιοχή που είναι τ' αμπέλια του χωριού. Η περιοχή αυτή κάνει το καλύτερο κρασί όλης της περιοχής. Είναι ονομαστό το Σκλουπιώτικο κρασί. Υπήρχαν πρώτα και ειδικοί Αμπελουργοί. Ονομαστότεροι ο Κώστας Βλάχας που πήρε βραβείο από τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης.

Σήμερα βέβαια πολύ λίγα Αμπέλια υπάρχουν. Από τα αμπέλια πήρε το όνομα και Αμπελοχώρι.

ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙ: Ονομασία του χωριού. Πρώτα είχε το όνομα Κεδριάς. Αν θυμάμαι καλά το είχαν προτείνει οι ιδρυτές του περιδικού.

ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ: Το όνομα αυτό πολύ λίγο κράτησε. Μετωνομάστηκε Αμπελοχώρι. Αλλά το παλιό όνομα μένει Σκλούπο.

ΑΝΑΒΡΥΣΤΙΚΑ: Τοποθεσίες που αναβρύζει καλό, δροσερό και καθαρό νερό. Με την ίδια ονομασία είναι τα αναβρυστικά της Πολιτσάς και τ' αναβρυστικά του Στενού.

ΑΠΗΔΑΜΑ: Τοπωνύμιο στα Β. του χωριού που υπάρχουν αμπέλια και βοσκότοποι. Τ' αμπέλ' στ' Απήδμα. Το κλούρ' στ' Απήδμα.

ΑΡΓΙΕΣ ΤΣ' ΓΙΑΙΝΝΑ: Τοποθεσία στο δάσος που είναι στ' Ανήλια.

ΑΡΓΙΕΣ ΣΤ' ΑΦΡΟΖΟΥΜ: Τοποθεσία στην Πολιτσά.

ΑΡΙΣΤΡΑ: Τοποθεσία στο ξεροπήγαδο. Κάτω από το εικονοστάσι. Υπήρχαν σπίτια που κάαθονταν για χειμαδιά οι οικογένειες Ντούλα Σπύρου, Κώστα Νούτσου, Δημ., Σπύρου, Γιώργου Σπύρου.

ΑΧΥΡΩΝΕΣ: Τοποθεσία στην άκρη του χωριού που υπήρχαν αχυρώνες. Δίπλα στο σπίτι του Παντελή, του Μπαλωμένου. Εκεί οι κάτοικοι αποθήκευαν το χόρτο και το άχυρο για την διατροφή των ζώων το χειμώνα.

ΑΝΑΜΝΙΑΛΟ: Τοπωνύμιο στο γιάλό της Πολιτσάς ή στο Στενό. Είναι μέρος που παίρνουν άμμο για χτίσιμο. Η λέξη είναι σύνθετη από τη λέξη άμμος και γιάλός με την παραφθορά έγινε ανάμνιαλο. Κανονικά έπρεπε να λέγεται αμμόγιαλος.

ΑΧΕΡΩΜΙΧΑΛ: Τοπωνύμιο που πήρε το όνομα από την αχυρώνα του Μιχάλη.

ΑΦΡΟΖΟΥΜ: Τοπωνύμιο της περιοχής Πολιτσάς. Υπήρχαν λίγα σπίτια των: Χρήστου Δημήτρ' Χρήστου Ξεκάρφωτου, Θανασαίων (Θανάση Κίτσου), και μαντριά για τα ζώα. Κατέβαιναν από το χωριό οι ιδιοκτήτες τον χειμώνα για τα ζώα γιατί δεν έπεφτε χιόνι.

ΒΡΥΣ' Τ' ΜΕΤ: Τοπωνύμιο τοποθεσίας που πήρε το όνομα από τη βρυσούλα που ήταν εκεί. Είναι πιο κάτω από την Γκιούρο. Στη βρύση αυτή λέγανε υπήρχαν πολλά καθούρια τα οποία μάζευαν οι χωριανοί μας για τον καρκαλιά.

ΒΑΡΖΑ: Τοποθεσία πριν φθάσουμε στη Γκιούρο. Εκεί είχε σπίτι και χωράφια ο Βασίλ' Πραμαντιώτης.

ΒΡΟΣ: (βίρος) Τοπωνύμιο της περιοχής που είναι λίγα μέτρα από την πλατεία του χωριού και αριστερά του δρόμου που πηγαίνει στο Νεκροταφείο.

Βρους στο Σκλούπο ονομάζουμε τα σημεία εκείνα του ποταμού που είναι ήρεμα και μοιάζουν με λιμνούλες. Στα σημεία αυτά υπάρχουν κοιλότητες και μαζεύεται πιο πολύ νερό και το ποτάμι χάνει την ορμή του. Εκεί το καλοκαίρι τα παιδιά κάνουν μπάνιο. Ανάλογα με το μέγε-

θος ονομάζεται βροι (μικροί βίραγγες, μεγάλοι ή άπατοι). Παρόμοιοι βροι σχηματίζονται και στα ξερολάγκαδα. Το καλοκαίρι που στερεύουν, αυτοί μένουν. Ένας τέτοιος υπάρχει και στο Βρο και πήρε το όνομα η τοποθεσία.

Βιρός είναι ξενική λέξη και προέρχεται από το VITO που σημαίνει πηγή, δίνη.

ΒΑΚΟΥΦΚΟ: Ο,τι ανήκει στην εκκλησία. Οίκημα, δάση, τοποθεσία ονομάζεται βακούφκο. Όλη η γύρω περιοχή από την Εκκλησία με το σχολείο και το δασύλιο ονομάζεται έτσι. Παίζ'ν τα παιδιά πάν' στο Βακούφκο.

ΒΡΥΣΟΥΛΑ: Τοπωνύμιο που πήρε το όνομα από τη μικρή βρύση που ήταν εκεί.

ΒΟΥΡΛΑ: Τοποθεσία προς ΝΔ του χωριού. Πήρε το όνομα από τα βούρλα που φύονται εκεί. Εκεί το μέρος είναι «βαρκός» βγάζει νερό.

ΒΛΥΣΤΡΕΣ: Ονομάζουν συνήθως την περιοχή ή τοποθεσία που αναβλύζει νερό.

ΒΡΩΜΟΛΑΓΚΑΔΟ: Ονομασία λαγκαδιού που πήρε το όνομα από το βρωμονέρι, Πιο κάτω από την Αγία Τριάδα.

ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΣΑΣ: Λιθόκτιστο τοξοτό παρθεσιακό γεφύρι στον Άραχθο. Παρόμοιο με την παλαιά γέφυρα της Πλάκας. Είναι διατηρητέο μνημείο.

ΓΙΟΦΡΑΚΙ: Τοπωνύμιο κοντά στο Αλών Γιώργη. Δύοβατο μέρος όπου οι παλιοί είχαν φτιάξει προσπέλαση με πέτρες σαν γιοφύρι.

ΓΚΙΟΥΡΟ: Τοποθεσία όπου υπήρχαν βοσκότσια και στάνες των Γεροντέων. Εκεί ήταν μέχρι τελευταία η στάνη του μοναδικού Σκλουπιώτη κτηνοτρόφου Χρήστου Γέροντα.

ΓΛΥΝΑ: Τοπωνύμιο πλησίον του Στενού. Πήρε το όνομα από τη σύσταση του εδάφους. Είναι γλυνώδης όλη αυτή η περιοχή.

ΓΚΡΙΠΟΥΝΙ: Τοποθεσία στη χαράδρα του Αράχθου επικίνδυνη. Εκεί υπήρχαν ουκιές και κατέβαιναν οι χωριανοί μας για σόκα. Η περιοχή αυτή ανήκει στους Χουλαράδες. Αλλά όλη η περιοχή έχει το όνομα Γκριπούνι.

ΓΚΑΤΕΤ'Σ: Τοποθεσία έξω από το χωριό. Εκεί υπάρχει βρύση απ' όπου υδρεύονταν το χωριό πριν γίνει το υδαγωγείο. Η Γκάτετ'ς είναι συνώνυμο του κρύου νερού (νερό απ' τ'γκάτετ'ς).

ΓΚΡΕΜΟΙ: Απόκρημνα, επικίνδυνα μέρη προς τα βόρεια του χωριού. Είναι τόσο απότομα που από την κορυφή του χωριού φαίνεται ο γυαλός του Αράχθου. (πήγα τα γίδια πίσω σ' τ'ς γκρεμούς). Τα λένε και στεφάνια. Στα μέρη αυτά κατά καιρούς έχουν χάσει τη ζωή τους συμπατριώτες μας.

ΓΟΡΙΤΣΑ: Ονομάζεται έτσι το μέρος που βρίσκεται δυτικά και στις παρυφές του κορφόβουνου. Βοσκότοποι με συστάδες από κέδρα και πουρνάρια.

ΓΟΥΛΑ: Τοπωνύμιο στα δυτικά του χωριού. Είναι ύψωμα και λέγεται στη ράχη του Γούλα (στ' ραχ' στ' Γούλα). Λένε πως τα παλιά χρόνια εκεί έβγαινε πολύ νερό. Επειδή πνίγονταν τα ζώα σκεπάσανε την πηγή με μπάζα και βγήκε στα αναβλυστικά στο πετάμι στη θέση Σμίξη.

ΓΚΑΪΛΟΤΡΥΠΑ: Έτσι ονομάζεται μεγάλη σπηλιά που βρίσκεται στις παρυφές και προς το βόρειο μέρος του Κορφόβουνου. Πήρε το όνομα γκαϊλότρυπα γιατί εκεί κούρνιαζαν οι κουρούνες που στο χωριό ονομάζονταν γκαϊλες. Τρύπα που κούρνιαζαν οι γκαϊλες.

ΓΥΡΩ ΓΙΩΡΓΗ: Τοπωνύμιο που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το χωριό. Είναι το σημείο που όταν έρχεται κανείς από τα Άγναντα φαίνεται όλο το χωριό και όταν φεύγει το χάνει. Γύρω από το τοπωνύμιο αυτό υπάρχουν πολλά ανέκδοτα από τους Σκλουπιώτες.

ΓΚΡΙΖΙΑΛΕΣ: Τοπωνύμιο που βρίσκεται έξω από τα όρια του χωριού. Αλλά επειδή είναι συνδεδεμένο με τη ζωή του χωριού το αναφέρω. Είναι στο δρόμο για το Φορτόσι πάνω από τα ισιώματα.

ΓΚΙΝ: Όνομα τοποθεσίας λίγο έξω από το χωριό. Υπάρχουν λίγα χωράφια και βοσκότοποι.

ΓΚΟΡΤΣΙΕΣ: Τοποθεσία που υπάρχουν πολλές γκαρτσιές αγριοαχλαδιές.

ΓΕΡΟΓΙΑΝ: Τοπωνύμιο της περιοχής του Στενού. Υπήρχαν λίγα χωράφια και 2 - 3 σπιτάκια που τα χρησιμοποιούσαν για χειμαδιό οι Νοτέοι.

ΓΕΡΟ - ΣΤΑΜ: Τοπωνύμιο στις στάνες.

ΓΟΥΡΑ τ' ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΗΜ': Τοποθεσία απέναντι από Τούρκα. Υπήρχε λίγο νερό και έπιναν τα ζώα.

ΔΕΝΤΡΟΣ: Τοπωνύμιο πλησίον του Στενού. Πήρε το όνομα από μεγάλη μοναχική δρύ (βελανιδιά). Η δρυς στο Σκλούπο λέγεται δέντρος.

ΔΕΣΙ: Το σημείο που εκτρέπουν το νερό του πεταμού ή του χειμάρου για να το διοχετεύσουν στο αυλάκι για την κίνηση του μύλου. Το σημείο αυτό και μετά την αχρηστία του μύλου μένει στ' δέσι. (Στ' δέσι στ' κο υμαριά, στ' δέσι τ' μύλου τ' Φώτ').

ΔΙΑΣΕΛΟ: Τοπωνύμιο στην περιοχή Ανήλιο. Διάσελο είναι το

σημείο του αυχένα του λόφου. Το σημείο που περνάει ο δρόμος για το πίσω μέρος.

ΔΟΝΤΑΚΙΑ: Ονομασία τοποθεσίας Ανατολικά του Κορφόβουνου.

ΔΕΞΑΜΕΝΗ: Τοποθεσία που βρίσκεται η δεξαμενή που έπιναν νερό τα ζώα πίσω από το Σταυρό.

ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΣΤ' ΓΟΥΛΑ: Τοποθεσία που είναι το εικόνισμα τ' Γούλα. Κατ' επέκταση και η γύρω περιοχή στο κόνισμα τ' Γούλα.

ΕΚΚΛΗΣΟΥΛΑ: Εικόνισμα δίπλα από τα Τριαντέικα στο χωριό. Οι ευσεβείς κάτοικοι και ιδιαίτερα οι γείτονες το περιποιούνται καί πάντα το καντήλι είναι αναμένο.

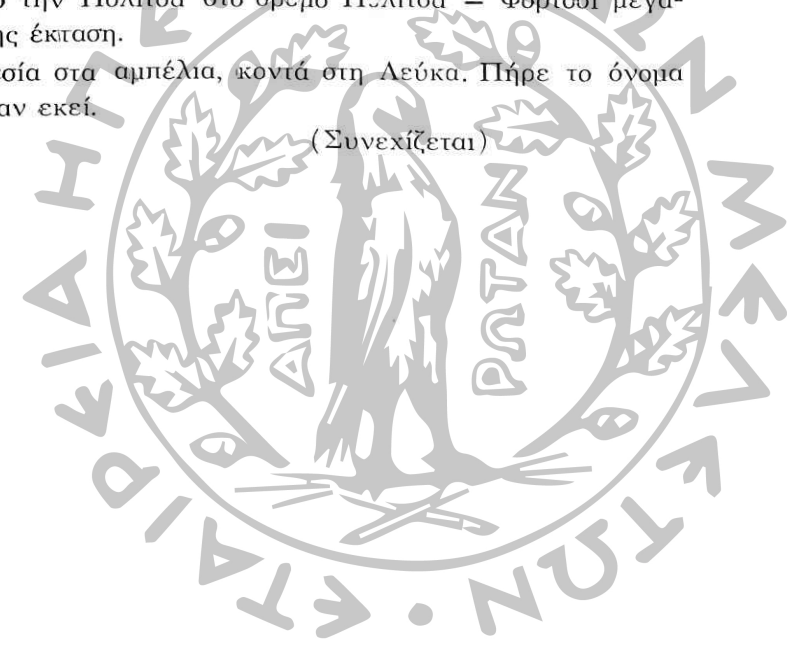
ΖΑΓΟΡΙΑ: Έκταση ΒΔ του χωριού. Από τις μεγαλύτερες. Είναι δασώδης, έχει πουρνάρια και κέδρα. Στην κορυφή είναι επίπεδος με αρκετά χωράφια που καλλιεργούσαν οι κάτοικοι σιτάρι - καλαμπάκι. Το μεγαλύτερο μέρος είναι βοσκότοπος.

ΖΟΥΝΑΡΑΚΙΑ: Τοπωνύμιο στο πίσω μέρος του Κορφόβουνου. Είναι στενές λουρίδες με χόρτα ανάμεσα από απόκρημνους βράχους. Σε περίπτωση που φθάσουν εκεί ζώα για τροφή είναι αδύνατο να ξαναβγούν. Ζωναριάζονται, παγιδεύονται. Τότε πηγαίνουν οι χωριανοί και τα ξεζωναριάζουν «τις βγάζουν». Είναι γνωστή η φράση: ζωναριάστικ' η γίδα.

ΙΣΙΩΜΑΤΑ: Τοπωνύμιο πλησίον του χωριού, κοντά στα σπίτια των Καλαντζαίων. Επίπεδης εκτάσεως (λάκες) που συνήθως παίζουν τα παιδιά. (πάμε στα ισιώματα να παίξουμε). Επίσης λέγεται και τοποθεσία απέναντι από την Πολιτσά στο όρμη Πολιτσά - Φορτόσι μεγάλη επίπεδη δασώδης έκταση.

ΙΤΙΑ: Τοποθεσία στα αμπέλια, κοντά στη Δεύκα. Πήρε το όνομα από την ιτιά που ήταν εκεί.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΛΙΑ ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΑ

«Εποίησα ομελέτταν»

Ο μακαρίτης, ο Τάκης του Ντούλα Σπύρου, ο ένας από τους ιδρυτές του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ», περιοδικού του Συλλόγου των Απανταχού Αμπελοχωριτών, όταν πήγαινε στο Γυμνάσιο χρησιμοποιούσε στις κουβέντες του και περισσότερο στα γραπτά του την καθαρεύουσα γλώσσα.

Μια μέρα καλοκαιρινή από την ησυχία που είχε, γιατί η μάνα του είχε πάει στο «Ξηροπήγαδο» με τα γίδια από τα χαράματα, κοιμήθηκε του παλιού καιρού...

Ξύπνησε κατά τις 11 π.μ. Γρήγορα πλύθηκε και δροσίστηκε και... επειδή πεινούσε πολύ, τηγάνισε χτυπητά αυγά κι έφαγε.

Σε λίγο να κι η μάνα του. Γύρισε «με την ψυχή στο στόμα» φορτωμένη με κλαδιά πουρνναριού, καταϊδρωμένη και κατακουρασμένη.

Μόλις ξεφορτώθηκε και πήρε μια ανάσα για να συνέλθει, ρωτάει το παιδί της:

—Τάκη έφαγες τίποτε σήμερα ή είσαι νηστικός;

—Εποίησα ομελέτταν, απαντά ο Τάκης.

—Μη μου λες τέτοια παιδί μου... «Μελέτα;» ακούς μελέτα! Εγώ γριά γυναίκα να μελετήσω; κρίμα από το Θεό και αμαρτία...

—Δε σου είπα μωρ' μάνα να μελετήσεις, αλλά πως εποίησα ομελέτταν.

—Τί «ποίησα και μελέτα» μου λες σήμερα παιδί μου; Τόχασες; Κρίμα! Τί θα γενούμε οι μαύροι; Κι δεν είναι κι' ο πατέρας σου εδώ...

—Μάνα άκουσε. Θέλω να ειπώ, πως τηγάνισα αυγά κι' έφαγα.

—Έτσι πες μου και όχι «ποίησα και μελέτα». Λαχτάρ'σα μωρέ παιδί μ'! Είπα κι' γω...

Πρόσεξε Τάκη μου, γιατί έπως κουβεντιάζεις θα σε περάσουν για τρελλό, θα σε κουβεντιάζει και θα σε κοροϊδεύει όλος ο κόσμος και τα παιδιά θα σε κυνηγάνε με τις πέτρες. Ακούς;

—Γράμματα μάνα, μαθαίνω γράμματα και μια μέρα θά γίνω σπουδαίος! θα το ειδείς!

Όπως πραγματικά έγινε! Τελείωσε κανονικά, παρ' όλη τη φτώχεια το Πανεπιστήμιο και στην Εφορία Καπνού έπου διορίστηκε, εξελίχθηκε και έφτασε στο βαθμό του ανωτέρου υπαλλήλου.—

ΔΗΜ. ΤΟΛΗΣ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΜΑΣ ΚΕΝΤΡΟ

Σε χρόνο ρεκόρ (16 μήνες) χτίστηκε και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του νέου κοινοτικού συγκροτήματος στο χωριό μας. Το ονομάζουμε συγκρότημα γιατί περιλαμβάνει: α) Στο ισόγειο: Μεγάλης χωρητικότητας αίθουσα για μαγαζί, και στην άκρη τουαλέτες ανδρών και γυναικών. Το κατάστημα διαθέτει πολύ καλής ποιότητας καρέκλες και τραπέζια, ψησταριά, επαγγελματικό ψυγείο, πλυντήριο πιάτων, έγχρωμη τηλεόραση, ενισχυτή, κασετόφωνο και δυο μεγάλα ηχεία.

β) Στον όροφο: Γραφείο Προέδρου και συνεδριάσεων, γραφείο γραμματέα, τηλεφωνείο, ιατρείο, βιβλιοθήκη και αίθουσα προς χρήση του Συλλόγου και της Αδελφότητας.

Το κτίριο έχει πολύ καλή κατασκευή, καλό σχέδιο, άνετους χώρους

και βεράντες. Το έργο κόστισε 25 εκατομμύρια, ανάδοχός του ήταν ο Νίκος Δ. Σιώτος και κατασκευάστηκε από την κοινοτική επιχείρηση Αμπελοχωρίου. Θεωρείται από τα καλύτερα της Ηπείρου και γι' αυτό αξίζουν πολλά συγχαρητήρια σ' όλους τους συντελεστές της ανέγερσής του.

Βέβαια για να λειτουργήσει όπως το οραματίστηκαν οι δημιουργοί του θα πρέπει να βρεθεί και ο άνθρωπος που θα αναλάβει το μαγαζί και τέτοιος προς το παρόν τουλάχιστον δε βλέπουμε να υπάρχει. Έγιναν

δύο δημοπρασίες μέχρι τώρα και δεν παρουσιάστηκε κανένας ενδιαφερόμενος. Πιστεύουμε πως κάποιος τελικά θα βρεθεί μέχρι το καλοκαίρι. Προς το παρόν πάντως λειτουργεί αυτοδιαχειριζόμενο με την ευθύνη της κοινότητας.

Η χρηματοδότηση έγινε ως εξής:

- α. Δάνειο από Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μέσω του Υπ. εσωτερικών δρχ. 5.000.000
- β. Επιχορήγηση από τον Νόμο 1262/82 δρχ. 13.760.000
- γ. Τα υπόλοιπα από το κέρδος της εργολαβίας και από διάφορες προσφορές χωριανών μας (μεταφορές υλικών κλπ.).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Γ. ΠΑΝΟΣ

Ένας ακόμα δικός μας έφυγε από κοντά μας. Πράγματι ο Δημήτρης ήταν καταδικός μας. Χαμογελαστός και καλосυνάτος και προπαντός πολύ Σκλουπιώτης. Τον θυμόμαστε να πρωτοστατεί για την ίδρυση του παραρτήματος του συλλόγου και αργότερα για την αδελφότητα.

Σε όλη του τη ζωή ασχολήθηκε με τα κοινά. Από εκείνα τα σκληρά χρόνια που μαζί με άλλους ιδρύσανε τον σύλλογο των εργαζομένων μαθητών στην Αθήνα μέχρι και τους εξωραϊστικούς συλλόγους του Γερεβουνίου και των Αγίων Αναργύρων. Και από πολιτική μάχη δεν έλειψε! Από τα πρώτα παιδικά του χρόνια που οργανώθηκε στην νεολαία της ΕΔΑ και στα μετέπειτα σχήματα του ΚΚΕ εσωτερικού και της ΕΑΡ.

Ανήσυχο και προβληματισμένο τον βρήκε η δημιουργία του Συνασπισμού της Αριστεράς και της προόδου, και μέσα σε μια αίθουσα που συζητούσε τους προβληματισμούς του άφησε την τελευταία του πνοή.

Ας είναι λοιπόν ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει. Θα τον θυμώμαστε πάντα.

Η σύνταξη

ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΗ

Βασίλειος Γρ. Μπενέκος

Δάσκαλος

.. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Κοινωνία μας σήμερα είναι τα απορρίματα. Ζούμε σε μια καταναλωτική Κοινωνία βέβαια και ασφαλώς τα όσα απορρίματα δημιουργούν συνήθως προβλήματα σ' όλες τις οικογένειες.

Στις πόλεις βέβαια το πρόβλημα έχει βρει κάπως τη λύση του, ως προς το ήμισυ αυτής, και, λέω κατά το ήμισυ, διότι υπάρχει προς το παρόν, χώρος για τη ρίψη αυτών.. αύριο όμως; Στα χωριά όμως σήμερα τί γίνεται; Με τη φύση γενικά και το περιβάλλον τί γίνεται; Ποιά λύση μπορεί να βρεθεί και να παύσει το ελεεινό φαινόμενο να βλέπουμε δρόμους, γωνίες, χωράφια, λάκκους, λαγκαδάκια με σωρούς απορρίματα; Πρόκειται περί καταστάσεως αφορήτου, ενοχλητικής και επικινδύνου. Ούτε άγρια χόρτα δεν μπορούν να μασούν οι γυναίκες των χωριών. Και τούτο διότι όπου και να πάει καθένας, δεν βλέπει τίποτε άλλο παρά σακκούλες εδώ, σακκούλες εκεί, σακκούλες παραπέρα. Στρώμα παντού. Νάυλον σακκούλες ο τόπος γεμάτος. Αυτό ήταν εκείνο που με έκανε κι εμένα να προβληματιστώ και σοβαρά μάλιστα. Μετά από πολλές σκέψεις και πειραματισμούς έφτασε καλό τέλος. Και να τι έκανα;

Πήρα ένα παλιό βαρέλι απ' αυτά που μαζεύουμε νερό, ανοιχτό από το ένα μέρος και κλειστό από το άλλο. Στο κλειστό μέρος και στη μέση του άνοιξα με κοπίδι μια τρύπα διαμέτρου τριάντα περίπου εκατοστών. Πήρα τότε δυο τσιμεντόλιθους και τους τοποθέτησα στερεά στη γωνία ενός απόμερου χώρου κοντά στο σπίτι. Ψηλά στους τσιμεντόλιθους ή και άλλων λιθαριών, έβαλα το βαρέλι με την κάτω τρύπα που άνοιξα ανάμεσα στους δυο τσιμεντόλιθους και σε ύψος είκοσι με τριάντα εκατοστά από το έδαφος. Πήρα μετά ένα πάσαλο ξύλινο ή σιδερένιο και αφού το μέτρησα από το έδαφος μέχρι ακριβώς την επάνω επιφάνεια του βαρελιού το έκοψα, το πέρασα στη μέση στο βαρέλι, και ακριβώς στη μέση της κάτω τρύπας, μέχρι το χώμα κάτω. Από πάνω μπορώ τώρα να βάζω το καπάκι, οποιoδήποτε καπάκι αρκεί να μην πηγαίνει νερό μέσα. Κάθε μέρα όσα απορρίματα συγκεντρώνει η οικογένεια τα ρίχνει μέσα στο βαρέλι και το κουπώνει. Αυτά συνήθως τώρα πέφτουν μέσα στο βαρέλι και γύρω από τον πάσαλο. Όταν τώρα το βαρέλι γεμίσει που αυτό γίνεται συνήθως στις δέκα με δεκαπέντε μέρες, τότε βάζουμε κάτω από το βαρέλι πρώτα κάμποσα παλιόχαρτα, εφημερίδες και λοιπά άλλα, τότε τραβάμε

τον πάσαλο και το καπάκι, και ταυτόχρονα ρίχνουμε στην ανοιχτή τρύπα ένα κουτάκι πετρέλαιο το οποίο φθάνει και περνά στην κάτω τρύπα διαβρέχοντας τις σακκούλες στο πέρασμά του αλλά και τα χαρτιά στη βάση του βαρελιού απ' έξω και ανάμεσα στις δυο πέτρες. Τώρα με τον αναπτήρα βάζουμε φωτιά στα βρεγμένα από το πετρέλαιο χαρτιά η οποία φωτιά τώρα αρχίζει ν' ανεβαίνει με δύναμη και βουή σ' όλο τον κενό χώρο και αρχίζουν έτσι να καίγονται οι σακκούλες με τα απορρίμματα. Σε λίγη ώρα όλα τελειώνουν. Όταν κρυώσει το βαρέλι με ένα ξύλο το καθαρίζουμε μέσα και όσα έχουν πέσει από κάτω και το ξανατοποθετούμε στη θέση του. Αρχίζοντας πάλι από την αρχή συνεχίζουμε με την ίδια τακτική. Θα θεωρηθεί παράλειψή μου αν δεν σας τονίσω πως στα απορρίμματα κάνω μια κάποια διαλογή. Τα περισεύματα από φρούτα και λαχανικά που δεν καίγονται εύκολα, τα ρίχνω αυτά καθημερινά σ' έναν ανοιχτό μικρό λάκκο που έχω ανοίξει μόνος μου σε κάποια γωνιά του ελεύθερου χώρου μου.

Στις δυο - τρεις δόσεις ή και όποτε θέλω ρίχνω πάνω απ' αυτά και λίγο χώμα και τα σκεπάζω. Όταν ο λάκκος αυτός γεμίσει, ανοίγω άλλον παραπέρα. Να γνωρίζω μόνο ότι όλα σπίζουν και γίνονται φυεσκόχωμα υπέροχο για τα λουλούδια του σπιτιού. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν μένουν στο σπίτι ή και έξω ακόμα παρά μόνο λίγα μεταλλικά κουτιά και αυτά μισοκαμένα. Και γι' αυτά κάπου θα βρεθεί χώρος, όχι όμως σε χώρο ανοιχτό και χρήσιμο.

Κατ' αυτό τον τρόπο έλυσα το πρόβλημα των απορριμάτων του σπιτιού μου και μάλιστα κατά τον καλύτερο τρόπο. Χωρίς δαπάνες, χωρίς κόπους, χωρίς ταλαιπωρίες αλλά και χωρίς να ενοχλώ κανέναν από τους γειτόνους και χωριανούς.

Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί η Νομαρχία με εγκύκλιό της να συστήσει στους προέδρους των Κοινοτήτων και αυτοί με τη σειρά τους στους κατοίκους των Κοινοτήτων των, το απλό αυτό σύστημα καταστροφής των απορριμάτων.

Έτσι ούτε σωροί θα υπάρχουν, ούτε μεταφορές θα χρειάζονται, ούτε εξεύρεση χώρων για την απόρριψη αυτών.

Νομίζω πως η ύπαιθρος χώρα θα απαλλαγεί από τη φοβερή αυτή μάστιγα της επόχης που τη βασανίζει σήμερα.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ

1. Στις 17 Δεκεμβρίου 1989 πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση των μελών της Αδελφότητας που είχε θέματα την κατάρτιση του Προϋπολογισμού για την χρονιά 1990 και διάφορα άλλα θέματα.

Ο Προϋπολογισμός για την χρονιά 1990 που εγκρίθηκε ομόφωνα είναι ο κατωτέρω:

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ

Υπόλοιπο Ταμείου 31/12/1989	Δρχ. 510.030
Από συνδρ. μελών και εγγραφές νέων	» 100.000
Από εισφορές μελών και τρίτων για τα	» 500.000
Από δωρεές μελών και τρίτων	» 400.000
Από εκδηλώσεις και λαχειοφόρους	» 300.000
Από συνδρ. περιοδικού ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ	» 50.000
Από τόκους καταθέσεων	» 20.000
Υπό κληροδότημα ΤΟΛΗ	» 50.000
Από απρόβλεπτες πηγές	» 69.970
Σύνολο προβλεπομένων εσόδων	Δρχ. 2.000.000

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΞΟΔΑ

Γενικά έξοδα λειτουργίας γραφείου	Δρχ. 75.000
Κοινοφελή έργα στο χωριό	» 880.000
Ενίσχυση και βοηθήματα απόρων	» 40.000
Έκδοση περιοδικού ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ	» 50.000
Βράβευση Μαθητών - Φοιτητών 1990	» 50.000
Επιστροφή προσωρινών μετρημάτων	» 500.000
Απρόβλεπτα έξοδα και υπόλοιπα	» 405.000
Σύνολο προβλεπομένων Εξόδων	Δρχ. 2.000.000

Αποφασίστηκαν επίσης ομόφωνα τα παρακάτω:

- α) Να προωθηθούν τα προγραμματισθέντα έργα στο χωριό.
- β) Να οργανωθεί ο ετήσιος χορός της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ
- γ) Να οργανωθεί μια εκδρομή μέσα στην χρονιά 1990 σε ελληνικό ή εξωτερικό χώρο.

2. Στις 11 Φεβρουαρίου 1990 πραγματοποιήθηκε νέα Γενική Συνέλευση των μελών της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ που είχε θέματα τον Απολογισμό — Ισολογισμό της χρονιάς 1989 και τις Αρχαιρεσίες για την εκλογή νέου Δ.Σ και Ε.Ε για την διετία 1990 — 91

Ο Απολογισμός — Ισολογισμός της χρονιάς 1989 εγκρίθηκε ομόφωνα και είναι ο κατωτέρω:

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ

Υπόλοιπο Ταμείου 1)1)1989	Δρχ. 152.495
Εισπράξεις από Συνδρομές και εγγραφές μελών	Δρχ. 60.000
Εισπράξεις από δωρεές μελών και τρίτων:	
α) Τόλης Ευθύμιος δρχ. 16.000	
β) Αλεξίου Χρήστος δρχ. 85.000	
γ) Αλεξίου Καλλιόπη δρχ. 30.000	Δρχ. 131.000
Εισπράξεις από Συνδρομές περιοδικού ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ	δρχ. 50.000
Εισπράξεις από τόκους καταθέσεων του Συλλόγου	δρχ. 73.987
Εισπράξεις από Κληροδότημα ΤΟΛΗ	δρχ. 30.000
Εισπράξεις από εισφορές μελών για τα Γραφεία	δρχ. 215.100
Εισπράξεις από τον ετήσιο χορό του Συλλόγου Καθαρά	δρχ. 276.100

Σύνολο πραγματοποιηθέντων εσόδων δρχ. 988.682

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ

Έξοδα λειτουργίας Γραφείων	Δρχ. 39.652
Έναντι αξίας τηλεορ. Γραφείων	Δρχ. 50.000
Έξοδα έκδοσης περιοδ. ΚΑΘΡΕΦ.	Δρχ. 50.000
Βράβευση μαθητών - Φοιτητών	
α) Γρηγόριος Πάνου δρχ. 10.000	
β) Χρήστος Δήμου δρχ. 10.000	
γ) Χαρ. Παπαδόπουλος —	
Αναστασίου δρχ. 5.000	
δ) Αθανάσιος Δήμου δρχ. 5.000	Δρχ. 30.000
Στεφάνια σε κηδείες και εκδηλώσ.	Δρχ. 9.000
Έναντι κατασκευής του Υπογείου Κοιμητηρίου στο χωριό	100.000
Έναντι κατασκευής παραδοσιακής βρύσης στο χωριό	δρχ. 200.000

Σύνολο πραγματοποιηθέντων Εξόδων 478.652

Υπόλοιπο Ταμείου την 1)1)90 (988682 - 478.6-2) δρχ. 510030

Ακολούθησε ψηφοφορία για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου και της Εξελεγκτικής Επιτροπής για την διετία 1990 — 91. Η συγκρότηση του Δ.Σ. είναι:

Διοικητικό Συμβούλιο

Αλεξίου Χρήστος Πρόεδρος
Γιωτάκης Κώστας Αντιπρόεδρος
Δήμου Γεώργιος Γ. Γραμματέας
Νούτσος Δημήτρης Ταμίας
Πάνου Κώστας Σύμβουλος

Εξελεγκτική Επιτροπή

Μητροκώστας Χρήστος
Αλεξίου Καλλιόπη
Αλεξίου Νίκος

3. Στις 23 Φεβρουαρίου 1990 πραγματοποιήθηκε ο ετήσιος χορός της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ στην Αθήνα στο ΚΕΝΤΡΟ ΑΣΤΕΡΙΑ. Παραυρέθηκαν πολλοί χωριανοί και φίλοι προσκαλεσμένοι. Το κέντρο είχε γεμίσει, όλοι χόρεψαν και τραγούδησαν, κόπηκε η πρωτοχρονιάτικη πίτα του Συλλόγου, το τυχερό νόμισμα το βρήκε η Αλεξία Γιωτάκη που πήρε τις 5.000 από το Σύλλογο. Επίσης δόθηκαν τα χρηματικά βραβεία του Κληροδοτήματος ΤΟΛΗ στους κατωτέρω:

Στους εισαχθέντες στις Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές	
Νίκου Χρυσούλα Φιλοσοφική Αθηνών	δρχ. 10.000
Νούτσος Γεώργιος Οδοντιατρική Αθηνών	10.000
Παπαχρήστος Κων. Νομική Αθηνών	δρχ. 10.000
Νικολακοπούλου — Αλεξίου Βασιλική	
Αμερικανική Σχολή	δρχ. 10.000
Παπαδημητρίου Ηλιάννα Γερμαν. Φιλολογία	10.000

Στους γραφέντες στα Λύκεια

Αναστασίου Όλγα ι	δρχ. 5000
Νικολακόπουλος - Αλεξίου Βασίλειος	δρχ. 5000
Γρεμμή - Πραμαντιώτη Σουλτάνα	δρχ. 5000
Πραμαντιώτη Νεκταρία	5000

Ο χορός είχε μεγάλη επιτυχία και από οικονομικής πλευράς αφού συγκεντρώθηκαν καθαρά δρχ. 335.000.

Βουλευτικές Εκλογές Νοεμβρίου 1989

ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ	550	Ανδρες 2-2, Γυναίκες 295, Φρου- ρά 2, Δικαστής 1
ΨΗΦΙΣΑΝ	410	
ΕΛΑΒΑΝ:		
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	126	ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΠΡΩΤΟΒ. 1
ΠΑΣΟΚ	203	ΚΟΛΛΑΤΟΣ 1
Ν.Δ.	70	ΑΚΥΡΑ 4
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ —		ΛΕΥΚΑ 2
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ	2	

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Έγινε και φέτος ο καθιερωμένος χορός του Συλλόγου για τον καινούριο χρόνο στις 6)1)90.

Το γλέντι ήταν αρκετά καλό πλην όμως η συμμετοχή των χωριανών ήταν πολύ μικρή, σε σημείο που μας προβληματίσε.

Όπως κάθε χρόνο έγινε η βράβευση παιδιών μελών του Συλλόγου που πέτυχαν σε ανώτερες και ανώτατες σχολές καθώς και των παιδιών που γράφτηκαν στα Λύκεια.

Βραβεύτηκαν οι παρακάτω:

Α' ΑΝΩΤΕΡΕΣ και ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΣΧΟΛΕΣ

(χρηματικό βραβείο 10.000)

Δημήτριος Φ. Σπύρου, Ευδοκία Ι. Σπύρου, Ευαγγελή Απ. Παπαϊωάννου, Ελένη Οδ. Δημητρίου, Όλγα Αλ. Αλεξίου, και Μαρία Αντ. Μπαλωμένου.

Β' ΛΥΚΕΙΑ (Χρηματικό βραβείο 5.000 δρχ.)

Δημοσθένης Αλ. Αλεξίου, Χρήστος Απ. Τζοβάρας, Βασίλειος Δ. Τσιούρης, Ανδρέας Ι. Πραμαντιώτης, Δήμητρα Κ. Βλάχα, Νίκος Φ. Σπύρου, Δήμητρα Ν. Νουτσόπουλου, Χριστίνα Σούλη, Αγλαΐα Παππά (θυγ. Ελ. Παπαγεωργίου)

Πραγματοποιήθηκε τον Φλεβάρη η ετήσια Γενική Συνέλευση των μελών του Συλλόγου με θέματα στην ημερήσια διάταξη: Απολογισμός 1989 — Προϋπολογισμός 1990, συζήτηση επί διαφόρων θεμάτων και τέλος αρχαιρεσίες για ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Με απόφαση της Γεν. Συνέλευσης παρατάθηκε για λίγο η θητεία του σημερινού Διοικ. Συμβουλίου, γιατί απουσίαζαν πολλά μέλη και από τους παρόντες δεν εκδηλώθηκε ενδιαφέρον για συμμετοχή τους στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο.

ΣΧΟΛΙΑ

ΤΡΑΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΡΑΦΤΑΝΙΤΗ

Τραγικό θάνατο βρήκε ο Χρήστος Γούλας οικοδόμος, από τους Ραφταναίους που κινηγούσε στην τοποθεσία «Τσούκα» του χωριού μας (απόκρημνη περιοχή που βρίσκεται κοντά στο ξεροπήγαδο). Ο άτυχος Χρήστος Γούλας 45 χρονών γλίστρησε και πέφτοντας από ύψος τσακίστηκε κυριολεκτικά. Το περιστατικό το έζησαν έντονα οι κάτοικοι του χωριού μας. Ο εντοπισμός του νεκρού ήταν δύσκολος και ακόμη δυσκολότερη η ανάσυσή του.

Χρειάστηκε να πάνε έμπειροι ορειβάτες που, με τη βοήθεια των χωριανών μας και κύρια της Γιάνν' — Πάϊνας που τους οδήγησε στο σημείο που βρισκόταν ο νεκρός από ένα μονοπατάκι που θυμόταν, κατόρθωσαν με πολύ δυσκολία και ύστερα από πολλές ώρες, χρησιμοποιώντας σχοινιά και άλλα μέσα να ανασύρουν τον άτυχο.

Το περιστατικό αυτό έφερε στις μνήμες των χωριανών μας παρόμοια γεγονότα με θύματα χωριανούς. Οι χωριανοί μας αυτοί ήταν γυναίκες που στην προσπάθειά τους να επιβιώσουν σκάλωσαν και στα πιο επικίνδυνα σημεία με συνέπεια να αφήσουν την τελευταία τους πνοή στα «στεφάνια», του χωριού μας.

Οι γυναίκες αυτές είναι οι παρακάτω:

1. Λαμπρινή Κ. Νούτσου, το Μάιο του 74, σε ηλικία 71 χρονών σκοτώθηκε πέφτοντας σε γκρεμό στην τελευταία σκάλα προς το ξεροπήγαδο.

2. Η Δήμητρα Τάκη Νουτσόπουλου το 1954 σε ηλικία 47 χρονών έπεσε και σκοτώθηκε λίγο πιο κάτω από την πρώτη σκάλα όπως πάμε για το ξεροπήγαδο από το «Σταυρό».

3) Η Μάνθα Αποστ. Πραμαντιώτη στις 2)3)58 σε ηλικία 58 χρονών σκοτώθηκε στη θέση «Πλάκα» τοποθεσία που βρίσκεται πίσω από το Κορφόβουνο.

4. Η Μάρω θυγ. Νικ. Αντώνη (η μάνα της Νίκο - Γεροντίσας) το 1920, σε ηλικία 48 ετών. Έπεσε και σκοτώθηκε σε γκρεμό της περιοχής «Τσούκα» στη θέση «γράβο».

5. Αικατερίνη Παν. Παπαδημητρίου (η βάβα του προέδρου Π. Παπαδημητρίου). Γκρεμίστηκε και σκοτώθηκε στη θέση Τσούκα το 1934 σε ηλικία 63 ετών.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Ραφταναίων ευχαριστεί θερμά όλους τους κατοίκους της Κοινότητας Αμπελοχωρίου για την βοήθεια και συμπαράσταση που προσέφεραν για ένα ολόκληρο 24ωρο έως ότου οι δυνάμεις διάσωσης (ορειβάτες και πυροσβεστική υπηρεσία) ανέσυραν από την δύσβατη περιοχή του Αμπελοχωρίου, τον προσφιλή μας, αδικοχαμένο Χρήστο Γούλα, 45 ετών, που έπεσε και σκοτώθηκε την Παρασκευή 15 Δεκεμβρίου 1989 σε χαράδρα στη θέση «Τσουκά» της Κοινότητας Αμπελοχωρίου.

Ειδικότερα ευχαριστεί την ήρωα γυναίκα κυρία Όλγα, χήρα Ιωάννου Πάνου, 77 ετών που ψύχραιμα και με καλοσύνη, οδήγησε τις δυνάμεις διάσωσης στον τόπο που βρισκόταν ο ατυχής συγχωριανός μας.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Είναι φανερό πως το περιοδικό μας είναι πολύ φτωχό από φωτογραφίες. Γιαυτό παρακαλούμε τους χωριανούς που έχουν παλιές και σχετικά καθαρές φωτογραφίες από γάμους, πανηγύρια, από τη ζωή των μαστόρων, την γεωργική ζωή, από την Εθνική Αντίσταση καθώς και ανέκδοτες φωτογραφίες από την οικογενειακή ζωή, να έρθουν σε επικοινωνία με τους Κώστα Σιώτο και Γιώργο Αναστασίου. Διαβαβαιώνουμε πως δεν θα χαθούν και θα επιστραφούν σύντομα.

Παρακαλούμε τους φίλους συνδρομητές του περιοδικού να φροντίσουν για την πληρωμή των συνδρομών τους.

1989, ΑΠΟΚΡΙΕΣ ΣΤΟ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙ

Πελλοί ήταν οι χωριανοί μας που διάλεξαν το χωριό για να γιορτάσουν τις απόκριες και να διασκεδάσουν.

Ιδιαίτερο κίνητρο βέβαια η αποπεράτωση των εργασιών του νέου κοινοτικού καταστήματος που με τον άνετο χώρο που διαθέτει και την άριστη επίπλωσή του λύνει ένα μόνιμο πρόβλημα που υπήρχε στο χωριό.

Εκεί λοιπόν την Κυριακή το βράδυ και μέσα σε μια θαυμάσια και χαρούμενη ατμόσφαιρα έγινε ένα από τα καλύτερα για κλειστό χώρο Σκλουπιώτικα γλέντια.

Προηγήθηκε το βράδυ, μια πολύ γλυκιά και ζεστή για την εποχή βραδιά, έξω από το Πολιτιστικό μορφωτικό κέντρο άλλος χορός γύρω από μια μεγάλη φωτιά που άναψαν οι χωριανοί μας για το έθιμο. Εκεί έκανε την εμφάνισή του και ο πρώτος και μοναδικός μασκαράς. Ένας άνθρωπος με αυτοσχέδια χάρτινη μάσκα, καπέλο στο κεφάλι, φορούσε πυτζάμες ανδρικές, με μεγάλη καμπούρα και ένα μεγάλο κουδούνι που κρέμονταν από πίσω. Χόρευε, χειρονομούσε, και έκανε διάφορες κινήσεις δημιουργώντας μια αποκριάτικη ατμόσφαιρα. Οι χωριανοί μας προσπαθούσαν να καταλάβουν ποιός είναι αλλά στάθηκε αδύνατο. Μέχρι που μετά από αρκετή ώρα ο μασκαράς πέταξε τη μάσκα του. Τότε οι χωριανοί μας αντίκρισαν ένα κατακόκκινο πρόσωπο με βαλμένο μουστάκι και γένια. Ήταν το πρόσωπο της 78χρονης Όλγας Πάνου (Γιάννη Πάνας) που δυσκολεύτηκαν να αναγνωρίσουν οι χωριανοί μας ακόμα και όταν πέταξε τη μάσκα της. Ήταν ό,τι πρέπει για εκείνη τη βραδιά και διασκεδάσαμε πολύ μαζί της μέχρι στις 3 το πρωί χορεύοντας και κάνοντας αστεία. Μπράβο της. Το πρωί, όπως μάθαμε, σηκώθηκε στις έξι και πήγε τα γίδια για βοσκή.

Πολύ ωραίο λοιπόν, απλό και αυθόρμητο το φετινό αποκριάτικο γλέντι των χωριανών μας που έγινε για πρώτη φορά τις τελευταίες δεκαετίες στο χωριό μας και γι' αυτό το περιγράψαμε.

Ευχή όλων μας να καθιερωθεί κάτι που φαίνεται πως δεν είναι δύσκολο αφού υπάρχει πλέον η αίθουσα και οι προοπτικές που ανοίγονται με την αποπεράτωση του δρόμου μέσω Πολιτοάς είναι μεγάλες για την μετακίνηση των χωριανών μας από τα Γιάννενα.

ΣΧΟΛΙΑ

ΝΑ ΒΡΕΘΕΙ ΝΕΡΟ

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που απασχολεί όλους μας κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι η υδροδότηση του χωριού. Χρόνια τώρα υπάρχει το πρόβλημα: «Δεν φτάνει το νερό για μερικές μέρες του καλοκαιριού». Τις ευθύνες γιαυτό τις συζητάμε και τις ρίχνουμε κυρίως σ'αυτούς που ποτίζουν έναν κήπο στο σπίτι τους με λίγα κηπευτικά και σ'αυτούς που κάνουν μεγάλη κατάχρηση σε πλύσιμο.

Εγώ δεν την ρίχνω σ'αυτούς αλλά σ'όλους μας και ιδιαίτερα στην Κοινότητα που καθόμαστε το συζητάμε «κάτω από τον πλάτανο» μια φορά το χρόνο σε καμιά λαϊκή συνέλευση μετά το ξεχνάμε και το ξανα συζητάμε πάλι τον άλλο χρόνο όταν ξαναγεννιέται το πρόβλημα.

Πρώτα πρέπει να ξέρουμε ότι και αυτοί που βρίσκονται στο χωριό θέλουν νάχουν ένα λάχανο μια ντομάτα και θα την ποτίσουν, δεύτερο ότι και μεις που πάμε για λίγες μέρες χρειαζόμαστε το νερό για πλύσιμο και για άλλες χρήσεις χωρίς βέβαια την κατάχρηση.

Μετά πρέπει να καταλάβουμε όλοι ότι οι ανάγκες σήμερα είναι περισσότερες γιαυτό χρειαζόμαστε και περισσότερο νερό για κατανάλωση.

Πρόταση που κάνω είναι: Πρώτο, κυρίαρχο θέμα που πρέπει να αντιμετωπίσει η Κοινότητα είναι να ψάξει να βρει καινούργιες πηγές νερού και να φέρει στο χωριό, και να αφήσει άλλα καινούργια έργα για το χωριό.

Μια λύση υπάρχει με το νερό της «Κεκααλιάρας», να έρθει σε κάποιο σημείο στο χωριό και μετά να αντληθεί στη δεξαμενή, το χρόνο που υπάρχει έλλειψη νερού.

Μέχρι να βρούμε το νερό και ειδικά για φέτος λόγω της μεγάλης ανεμβρίας, όλοι μας να μην κάνουμε κατάχρηση του νερού.

Γ. Α.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

1) Ύστερα από την αποπεράτωση του «Πνευματικού και Πολιτιστικού Κέντρου» της Κοινότητας έγινε η εγκατάσταση των γραφείων 1 - 1 - 1990 και στεγάστηκαν το Κοινοτικό Γραφείο, το τηλεφωνείο, και το ιατρείο. Επίσης υπάρχουν τα γραφεία της Αδελφότητας και του Συλλόγου και η βιβλιοθήκη.

2) Ο Ο.Τ.Ε. άρχισε τις εργασίες - τοποθέτηση δικτύου για τις νέες τηλεφωνικές συνδέσεις της Κοινότητας. Θα τοποθετηθούν άλλα (9) νέα τηλέφωνα.

3) Το Κ.Σ. με την αριθ. 11/1990 απόφασή του αποφάσισε την ένταξη της Κοινότητάς μας στον ΚΑΝ 797/85) ΕΟΚ.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτούνται έργα βελτίωσης των βοσκοτόπων και το Συμβούλιο πρότεινε την διάνοιξη του δρόμου προς τη θέση «Στάνες» και την κατασκευή ομβροδεξαμενής στη θέση αυτής.

4) Το Κ.Σ. αποφάσισε να προτείνει παράκαμψη του δρόμου από τη θέση «Πρεφήτη Ηλία» μέχρι τη θέση «Αγία Τριάδα» για την αποφυγή των προβλημάτων που δημιουργούνται από τις χιονοπτώσεις. Η πρόταση έγινε στο Νομαρχιακό Ταμείο για την χρηματοδότηση του έργου από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Στο στάδιο της αποπεράτωσης βρίσκεται η κατασκευή παραδοσιακής βρύσης στην πλατεία του χωριού. Η δαπάνη καλύπτεται από την ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ και από δωρεές χωριανών μας.

ΑΛΛΑΓΗ ΑΡΙΘΜΩΝ ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ

Κάνουμε γνωστό στους Χωριανούς ότι άλλαξε ο αριθμός τηλεφώνου του χωριού μας ο οποίος από 31.259 έγινε 61759 με τον ίδιο αριθμό κλήσης (0659).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΑΜΟΙ

1. Η Μαρία Δημ. Νασούλα με τον Μιχάλη Πανταζή από την Ελεούσα Ιωαννίνων.
2. Η Πολυξένη Ι. Μπαλωμένου με τον Γρηγόρη Χριστογιάννη από Βαπτιστή.
3. Η Αγνή Γ. Γέροντα με τον Κώστα Στούμπη που κατάγεται από το Συρράκο.
4. Ο Κώστας Ι. Σιώτες με την Ευγενία Γαλανάκη από το Ηράκλειο Κρήτης.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

1. Η Αγνή Γ. Γέροντα απόκτησε αγόρι
2. Η Ευαγγελή Δ. Γέροντα απόκτησε κορίτσι
3. Ο Αποστόλης Ν. Κόκκινος απόκτησε κορίτσι
4. Ανδρέας Κ. Πάνος απέκτησε αγόρι
5. Η Σούλα Γ. Αλεξίου απόκτησε αγόρι
6. Η Μαρία Ιωάν. Νικολάου απόκτησε αγόρι
7. Γιαννούλα Κ. Νότη απέκτησε κορίτσι

ΘΑΝΑΤΟΙ

1. Ο Σωτήρης Τζουβάρας στις 26/10/89 σε ηλικία 81 χρονών, τάφηκε στο χωριό.
2. Η Λαμπρινή Αντ. Αντωνίου στις 28/11/89 σε ηλικία 81 χρονών. Τάφηκε στο χωριό.

ΝΕΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

1. Ηλιάνα Γεωργ. Παπαδημητρίου Γερμανική Φιλολογία
2. Κων)νος Χρ. Παπακρήστος Νομική Σχολή Κομοτηνής

ΝΕΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

—Οδοντιατρείο άνοιξε ο Κώστας Βασ. Πάνος στα Γιάννινα, Κοραή 4.

— Μπουτίκ ανδρικής και γυναικείας μόδας άνοιξε ο Αποστόλης Κ. Νότης στα Γιάννενα, Αραβαντινού 6

Το Πνευματικό Κέντρο Αμπελοχωρίου

